

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M. KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖKTISZTVEISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

FŐSZERKESZTŐ: DR. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

RÁKOSI GYÖRGY

M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

A visszacsatolt területek közszolgálati alkalmazottainak nyugellátási kérdései.

Irta: Dr. RUSZTHI JENŐ m. kir. postasegédltkár.

A Magyar Posta 1942. évi decemberi számában hasonló cím alatt azokkal a különleges jogszabályokkal foglalkoztam, amelyek a nyugdíjtörvény (1912:LXV. t.-c.) rendelkezéseitől eltérően szabályozzák a visszacsatolt területek nyugellátási kérdéseit. Elsősorban azokat a jogszabályokat igyekeztem ismertetni, amelyek a szorosán vett nyugellátási igényre vonatkoznak. A nyugdíjtörvény rendszerében ez alatt azokat a kérdéseket kell értenünk, amelyek tekintetében a nyugdíjas a jogszabályokban biztosított alanyi jogát végső fokon bírói úton is kikényszerítheti, vagyis amelyek bírói jogvédelem alatt állanak. Részletesen szóoltam arról, hogyan történik a nyugdíjas „besorolása“, átvétele a magyar illetményrendszerbe és milyen különleges jogszabályok rendelkeznek a nyugdíjak megállapításáról. Láttuk, hogy ezek a jogszabályok a visszacsatolt területeken a nyugdíjtörvény viszonylatában a ius commune mellett mint ius particulare érvényesülnek.

Előző cikkemhez kiegészítésképpen meg kell említenem, hogy a visszacsatolt területeken lakó nyugdíjasok ellátásának megállapítását a felvidéki (9910/1939. M. E.), kárpátaljai (3700/1940. M. E.), erdélyi (1200/1941. M. E.), és délvidéki 1250/1942. M. E.) nyugdíjrendelet a postavezérigazgatóság hatáskörébe utalja. A postavezérigazgató elsőfokon hozott határozata ellen — határozat kézhezvételétől számított 15 nap alatt — a pénzügyminiszterhez lehet fellebbezni. Ez jogi szemszögből nézve annyit jelent, hogy a pénzügyminiszter ezekben a nyugellátási ügyekben másodfokú hatóságunk. A pénzügyminiszter határozata ellen — ugyancsak 15 nap alatt — panasszal lehet élni a m. kir. közigazgatási bírósághoz. A másodfokú pénzügyminiszteri határozat után a nyugdíjkérelem közigazgatási úton elbírált kérdés lesz, végleg eldöntött ügy (res iudicata) azonban csak a bírói ítélet után. Ekkor további jogorvoslat a törvény értelmében már nem vehető igénybe. Egyedüli lehetőség — de nem jogorvoslat — az esetleg helytelenül megállapított nyugdíj módosítására a helyesbítési kérelem, amely határ-

időhöz kötöttség nélkül bármikor előterjeszhető. Ennek érvényesülési köre azonban meglehetősen korlátozott, mert csak a nyugdíjhatározatban el nem bírált kérésekre vonatkozhat, vagy ha új bizonyítékok, adatok szolgáltatásával az elintézett kérelemben kedvező fordulat várható. A nyugdíjhelyesbítési kérelem irányulhat mind az elsőfokú, mind a másodfokú határozat ellen; ha azonban fellebbezés folytán a nyugellátási kérelmet a pénzügyminiszter már elbíráltá, azt a postavezérigazgatóság érdemi tárgyalás alá nem veheti.

Látjuk az eltérést „az anyaországi”^{**} nyugdíjazásokkal szemben: ott a nyugdíjazás és a nyugdíj megállapítása a postavezérigazgatóság részéről miniszteri hatáskörben történik, tehát közigazgatási úton első és egyben végső fokon. Ebből következik, hogy csak egyféle jogorvoslat lehetséges: panasz a közigazgatási bírósághoz. Az 1912:LXV. t.-c. 120. §-a szerint a nyugellátási kérdésekben csak a miniszter határozata ellen van helye bírói panaszoknak, az elsőfokú határozat tehát a bíróság előtt nem panaszolható. A jogorvoslatok rendszeréből és az alaki jogerő fogalmából következik, hogyha a nyugdíjas fellebbezését a megszabott határidő alatt — 15 nap — elmulasztotta előterjeszteni, a postavezérigazgatóság határozata jogerőre emelkedik, tehát elesik a fellebbezés lehetőségétől és attól a törvényben biztosított jogától, hogy sérelmesnek vélt ügyét a közigazgatási bíróság elbírálása alá bocsássa. Az alaki jogerő ugyanis bekövetkezik akkor, amikor egy közigazgatási elhatározás többé rendes jogorvoslattal nem támadható meg.

Ezek után rátérek azoknak a jogszabályoknak az ismertetésére, amelyek nem tartoznak ugyan szorosan a nyugdíj megállapítás kérdéséhez, mégis összefüggnek azokkal és különlegességüknél fogva érdeklődésre tarthatnak számot.

*

Az állampolgárság rendezése. A felvidékiek állampolgárságát a Magyar Királyság és a Szlovák Köztársaság között Budapesten 1941. évi február hó 5. napján kelt Egyezmény rendezi. (Életbeléptette a 3800/1941. M. E. sz. rendelet). E szerint hatósági intézkedés nélkül magyar állampolgárokká válnak mindazok a személyek, akik az 1918. évi november hó 1. napján magyar állampolgárok voltak, vagy akiknek akkori magyar állampolgársága vélelmezhető, ha az 1939. évi január hó 1. napján, valamint ezt közvetlenül megelőző legalább 4 éven át a visszacsatolt területen volt állandó lakóhelyük. Hasonló feltételek mellett megszerzik a magyar állampolgárságot azok is, akik az említett időpontban és ezt közvetlenül megelőzően négy éven át Magyarországnak a trianoni szerződéssel megállapított területén laktak. A román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrésznek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az országgal egyesítéséről szóló 1940:XXVI. t.-c. 4. §-a így rendelkezik: „Mindazok a román állampolgárok, akik az 1940. évi augusztus hó 30-án a visszacsatolt keleti és erdélyi területen állandó lakóhellyel bírtak, hatósági intézkedés nélkül megszerzik a magyar állampolgárságot.” A visszaforgalt délvidéki területek egyesítéséről szóló 1941:XX. t.-c. 4. §-a pedig így szól: „A visszacsatolt délvidéki

* Ezzel a megjelöléssel nem kívánok megkülönböztetést tenni anyaországi és egyéb tisztviselő között, csupán a könnyebb megértés kedvéért nevezem így azokat, akiket a visszacsatolt területek nyugdíjrendeletei nem érintenek, tehát akiknek nyugdíjazása kizárólag az 1912:LXV. t.-c. alapján történik.

területek lakosai közül azok, akik az 1921. évi július hó 26. napján az akkor érvényes magyar jogszabályok értelmében kétségtelenül magyar állampolgárok voltak... magyar állampolgárságukat hatósági intézkedés nélkül visszacserezik, ha az 1931. évi június hó 1. napja és az 1941. évi június hó 1. napja közötti idő alatt állandóan a visszacsatolt délvidéki területen laktak." A magyar állampolgárság automatikus megszerzéséhez tehát a Felvidéken 4 év, Erdélyben 1 nap, a Délvidéken pedig 10 év helybenlakás szükséges.

Nézzük meg most, hogy a nyugdíjrendeletek az állampolgárság tekintetében milyen rendelkezést tartalmaznak. Erre vonatkozólag mind a négy rendeletben azonos jogszabállyal találkozunk, amely akként rendelkezik, hogy az ellátás megállapításánál a magyar állampolgárság igazolását nem lehet követelni.

Az állampolgárságot a nyugdíj elvesztésének terhe mellett egy későbbi időpontban kell igazolni, mégpedig a m. kir. belügyminiszter által kiállított állampolgársági bizonyítvánnyal. A köztisztviselők minősítéséről szóló 1883.I. t.-c. értelmében az állami alkalmazás egyik feltétele a magyar állampolgárság, amelynek következménye, hogy nyugellátásban is csak olyan személy részesülhet, aki magyar állampolgár. A visszacsatolt területeken a nyugdíjmegállapítás során az állampolgársági kérdés vizsgálatába nem lehet bocsátkozni és nyugellátásban kell részesíteni azokat is, akiknek egyelőre nincsen magyar állampolgársága és nem is vélelmezhető. Pd. A vissza nem csatolt erdélyi területről 1940. évi augusztus hó 30-a után beköltözöttek, vagy a Délvidékre a volt jugoszláv hatóságok által 1935. évben betelepített egyének.

Látjuk tehát, miképpen érvényesül a *ius particulare* a *ius commune* mellett a visszacsatolt területek nyugellátási kérdéseiben, vagy amint ezt dr. Fehérváry Jenő meghatározza „A magyar magánjog kistükré” c. művében: a *particulare ius* az alkalmazásban a *commune-t* megelőzi (*ius particulare derogat communi*).

*

Az igazoló eljárás. Tudjuk jól, hogy a megszállás huszonkét esztendeje milyen nagy rombolást végzett nemcsak anyagiakban, hanem az emberi lelkekben is. A pánszláv, pángermán, nagy orosz, nagyromán stb. gondolat sokakat megmételtyezett és nem egy magyar ember lelkében megölte a nemzeti gondolatot. (Magyar családok nevének elrománosodása: Kulesár — Colceriu, Szöcs — Suciú).

A visszacsatolt területen lakó egyének a megszállás alatt tanúsított magatartásuk szempontjából általánosságban három kategóriába sorolhatók. Az elsőbe tartoznak azok a gerinces magyarok, akik sohasem tudtak beletnyugodni a trianoni békébe és minden eszközzel küzdöttek a megszálló hatalom ellen. Bátor kiállításukért ők szenvedtek a legtöbbet a megszállás hosszú éve alatt, jogos és méltányos tehát, hogy most jutalomban részesüljenek. Előző cikkemben megemlékeztem a hűségeskü megtagadásáról és az ezzel kapcsolatos rendelkezésről, mint a jutalmazás egyik eszközéről. Hasonló célt szolgál a szabadpályán, illetőleg a szolgálaton kívül töltött idő beszámítása, amelyről később lesz szó. A második kategóriába sorolom azokat, akik „belehódoltak” az idegen uralomnak. Azokra gondolok, akik beletörődtek az uralomváltozásba és azokra, akik kérvényükben ezeket írták: harminc évben keresztül hűségesen szolgáltam a magyar és a román államot, meg-

érdemlem tehát a nyugdíjamat. Végül a harmadik csoportba tartoznak azok, akik a megszállás alatt határozatlan agresszív magatartást tanúsítottak a magyarsággal szemben és a magyar nemzethűség ellen súlyosan vétettek. A magyar állam mindig jóindulattal viseltetett a nemzetiségek iránt és minden ügyükben megértő volt, azonban az mégis meghaladná a jóindulat határát, ha olyanok is nyugdíjban részesülnének, akik a megszállás alatt a magyarság szellemi értékei ellen káros tevékenységet fejtettek ki. Ezekre nézve nyerne alkalmazást az igazoló eljárásra vonatkozó rendelkezések.

A felvidéki és kárpátaljai nyugdíjrendelet 2. §-a szerint ellátásban csak az a személy részesülhet, akinek magatartása az igazoló eljárás során megfelelőnek bizonyult. A visszacsatolt Felvidéken és a visszatért Kárpátalján igazolási kötelezettség alá esett minden személy, aki a magyar állam terhére nyugellátásban kívánt részesülni. Az igazoló eljárás nemcsak a nyugellátásnak, hanem a nyugdíjkérelemnek is előfeltétele volt olyan módon, hogy azt csak a sikeres igazolás után lehetett előterjeszteni. Az eljárásokat a minisztériumból kikirendelt igazoló bizottságok végezték, amelyek az elnökből, négy rendes és négy póttagból állottak. A bizottság helyszíni tárgyaláson, a szükséges okiratok beszerzése és tanúkihallgatások után zárt ülésben szavazattöbbséggel hozta meg igenlő, vagy nemleges értelemben elsőfokú határozatát. Az elsőfokú elutasító határozat ellen a kézbesítéstől számított három nap alatt az illetékes miniszterhez lehetett fellebbezni, aki a felvidéki tárca nélküli miniszterrel egyetértve végső fokon határozott. A másodfokú elutasító határozat után az érdekelt kegyelmi kérvény útján kérhette ügyének újabb megvizsgálását, illetőleg új igazoló eljárás elrendelését. A kegyelmi kérvény tehát formailag az újrafelvételi kérelemhez hasonlítható, jogi megvilágításban azonban mégsem tekinthető annak, mert az 1929:XXX. t.-c. 52. §-a értelmében újrafelvételi kérelmet csak jogvitát eldöntő közigazgatási határozatoknál lehet alkalmazni. Az igazolási ügyekben pedig nem jogviták fölötti döntésről, hanem tények megállapításáról van szó. Meg kell még említenem, hogy egy későbbi kiegészítő rendelet (5250/1939. M. E. sz.) az igazoló eljárásokba a főispánokat is bevonta olyan módon, hogy a területileg illetékes főispán az igazolást kimondó határozat ellen a miniszterhez előterjesztéssel élhetett.

Ma már megállapítható, hogy a felvidéki igazoló eljárások nem feleltek meg a kitűzött célnak. Az eljárás mindenekelőtt hosszadalmas és nehézkes. Az igazoló eljárás alá vont egyének névsorának nyilvános kifüggesztése tág teret nyitott az alaptalan vádaknak és rosszindulatú besúgásoknak. Az eljárással kapcsolatos kiszállítások és adminisztrációs kiadások igen sok időbe és súlyos összegekbe kerültek, úgy, hogy végeredményben az a pár darab nemleges igazolás az államnak több költséget jelentett, mintha kifizette volna az ellátási díjakat. Legnagyobb hibáját mégis abban látom, hogy az igazoló eljáráson mindenkinek át kellett esnie tekintet nélkül arra, hogy a megszállás alatti magatartása kétes, avagy köztudomás szerint kifogástalan volt.

Az erdélyi és délvidéki nyugdíjrendelet, értékesítve a felvidéken szerzett tapasztalatokat, új alapokra helyezte az igazoló eljárást. Az eljáráshoz felhasználta egyrészt a főispánok az 1886:XXI. t.-c.-ben biztosított véleményező jogát, másrészt a mindenki által jólismert 1934:I. t.-c.-ben, illetve ennek végrehajtási utasításában (1610/1934. M. E. sz. rendelet) részletesen

körülírt háromtagú bizottsági eljárást. A nyugdíjrendeletek idevonatkozó rendelkezése így szól: „Ellátást nem lehet megállapítani, illetőleg a már megállapított ellátás folyósítását véglegesen meg kell szüntetni abban az esetben, ha a jelen rendelet hatálya alá tartozó személyről megállapítást nyert, hogy az ellátásra méltatlanná vált.“ Hogy valamely személy az ellátásra méltatlanná vált-e — mondja továbbá a rendelet — az 1934:I. t.-c. 2. §-ának (5) bek. alapján működő három tagból álló állandó bizottság az 1610/1943. M. E. sz. rendelet 5—8. §-aiban, illetőleg a vonatkozó egyéb jogszabályokban foglalt rendelkezések értelemszerű alkalmazása mellett lefolytatott eljárás során határoz. Az eljárás lefolytatására vonatkozó rendelkezés tehát adva van. Kérdés most már az, hogy mikor és milyen esetben kell azt megindítani? A megoldás egyszerű: a nyugdíj kiutalása előtt minden folyamodó személyi lapját a területileg illetékes főispánhoz kellett elküldeni véleményezés végett. A főispán vagy véleményezte az ellátás folyósítását, vagy nemleges nyilatkozott. Még kell jegyeznem, hogy a főispáni vélemény kizárólag a megszállás alatt magyar nemzethűség és megbízhatóság szempontjából tanúsított magatartásra vonatkozik. Kedvező főispáni vélemény esetén a nyugdíj kiutalásának nem volt akadálya, ellenkező esetben azonban az igazoló eljárást meg kellett indítani.

A háromtagú bizottság az eljárást az 1610/1934. M. E. sz. rendelet már említett §-aiban előírt módon lefolytatja és a nyugdíj élvezetéhez való érdemesség tekintetében elsőfokon titkos szavazással határoz. A bizottság határozata ellen 8 nap alatt fellebbezni lehet a miniszterhez, aki végső fokon minden más eljárás kizárásával határoz. A másodfokú határozat ellen tehát nem lehet panasszal élni a közigazgatási bírósághoz. A másodfokú eljárás érdekessége, hogy itt az öttagú véleményező bizottság működése kikapcsoltatott, a miniszter egyedül és függetlenül határoz. Ezzel az eljárás egyszerűbbé és gyorsabbá vált.

Az eddigiekből is látjuk az erdélyi és délvidéki nyugdíjrendeletben szabályozott igazoló eljárás előnyeit. A nyugdíjkiutalások nem szenvedtek késedelmet, mert a nyugdíjmegállapítás és a főispáni véleményezés párhuzamosan haladt egymással; az érdekeltek túlnyomó többsége nem is tudott arról, hogy magatartása véleményezés alá került; de legnagyobb előnye mégis az, hogy az igazoló eljáráson nem kellett mindenkinek átessenie. Ezzel igen sok idő és munkamegtakarítás volt elérhető.

Ha közelebbről megvizsgáljuk az igazoló eljárások két jogi alapelemét (főispáni véleményezés és háromtagú bizottsági eljárás) szembetűnő, hogy azok eredeti célja egészen más, mint amelyre most alkalmazni rendeltettek. Az 1886:XXI. t.-c.-be iktatott törvényhatósági törvény 57. §-a szerint a főispán a vármegye területén előforduló állami kinevezés, vagy előléptetés esetében javaslatot tehet, fontosabb állások betöltésénél a miniszter köteles is véleményét meghallgatni. A főispánnak ez a törvényben biztosított véleményező joga, amely eredetileg a közszolgálati alkalmazottak kinevezésével kapcsolatos, most a nyugdíj élvezetéhez való érdemesség elbírálásához használtatott fel. Az igazolások második eleme: az 1934:I. t.-c. alapján létesített háromtagú bizottsági eljárás. Rendeltetését mindnyájan jól ismerjük. Bár az igazoló eljárás eredeti célok szerint eltérő elemek összetétele, mégis szerencsés megoldásnak mondható és a gyakorlatban is igen jól bevált. Egyszerű és benne a jogszerűség is teljes mértékben érvényesül. A jogszerűséget biztosítja pd.

az a körülmény, hogy a miniszter az elsőfokon egyhangúan hozott kedvező határozatot nem változtathatja meg, legfeljebb alaki jogsértés esetében új eljárás lefolytatását rendelheti el. Az elsőfokú határozat ellen ugyanis csak a bizottság elnöke és az érdekelt fél fellebbezhet. Az elnök csak akkor élhet jogorvoslattal (ha ugyan él ezzel), ha a határozat nem egyhangú, az érdekelt fél pedig minden esetben megnyugszik a reá nézve kedvező határozatban. Ilyen módon a határozat a másodfokú hatóság akaratától függetlenül jogerőre emelkedik.

Nemzetiségi nyugdíjasaink körében (különösen a románaknál) az a tévhit terjedt el, hogy az igazoló eljárás igazságtalan ténykedés. Hogy mennyiben és miért igazságtalan, eddig nem tudtam nyomára jönni. Amidőn egy eljárás lehetőséget nyújt a személyes meghallgatásra, a tanúk és mindenféle bizonyító eszköz érvényesítésére, amidőn a határozat titkos szavazással jön létre és a sérelmesnek vélt határozat ellen jogorvoslattal lehet élni, a jogszerűség teljes mértékben biztosított. Vagy talán azt nevezhetjük jogszerű eljárásnak, amelyet az utódállamok gyakoroltak annak idején a megszállt területeken. Ha összehasonlítást teszünk az 1920-as állapotokkal, amikor a megszálló hatóságok magyar alkalmazottakat minden ellátás nélkül ezrével bocsátották el a szolgálatból, pusztán azért, mert magyarok voltak és emellett még az egész megszállás alatt állandóan zaklatták őket, megállapítható, hogy nemzetiségi alkalmazottaink helyzete összehasonlíthatatlanul kedvezőbb, mint a magyarságé volt az elmúlt 22 esztendő alatt. Az igazoló eljárásokban a jogszerűség mellett a méltányosság elve is érvényesült. Sok esetben a magyar állam részéről a nemzetiségek irányában állandóan követett jóindulat nyilvánult meg a kedvező döntésekben és a méltán jogos megtorlás helyett a megbocsátást gyakoroltuk. Az elmondottak számcszerű eljárásnak, amelyet az utódállamok gyakoroltak annak idején a megköztül 80—90 esetben kellett igazoló eljárást indítani. Ezekben az eljárásokban másodfokon és végérvényesen elutasított egyén mindössze 5 volt, tehát a nyugdíjasok számának 0.4%-a.

*

A szolgálaton kívül, illetőleg szabadpályán töltött idő beszámítása a nyugdíjrendelet egyik legérdekesebb fejezete, amely 1000-nél jóval több postai alkalmazottat és nyugdíjast érint és így különös érdeklődésre tarthat számot. Erre vonatkozólag a következő rendelkezést találjuk: „(1) Az olyan alkalmazott részére, aki a magyarság érdekében kifejtett munkásságával különös elismerésre méltó érdemeket szerzett, az illetékes miniszter, a miniszterelnökkel egyetértve, a pénzügyminiszter előzetes hozzájárulásával az érdekelt kérelmére biztosíthatja azt, hogy az ellátás megállapításánál a kinevezést megelőzőleg a keleti és erdélyi országrészen szabadpályán töltött idő, vagy annak egy része, legfeljebb azonban húsz év a nyugdíjba számítható szolgálati időhöz hozzá fog számíttatni.

(2) Annál a volt magyar, illetőleg volt román közszolgálati alkalmazottnál, akit állásából magyarsága miatt ellátással, vagy ellátás nélkül elbocsátottak abban az esetben, ha a magyarság érdekében kifejtett munkásságával különös elismerésre méltó érdemeket szerzett, az 1921. évi július hó 26. napja és az 1940. évi augusztus hó 30. napja között a keleti és erdélyi országrészen tényleges szolgálatban nem töltött időt, vagy an-

nak egy részét a nyugdíjba beszámítható szolgálati időhöz hozzá lehet számítani.“

Az (1) bekezdés a szabadpályán töltött idő beszámítására, tehát olyan egyénekre vonatkozik, akik a megszállás alatt, vagy a megszállás előtt közszolgálati kötelességben nem állottak, a (2) bekezdés pedig a magyar közszolgálatba visszavett alkalmazottakat érinti. Szabadpályán töltött idő beszámítása postai vonalon elenyészően csekély számban fordul elő, ezért ezzel bővebben nem is foglalkozunk. Vizsgáljuk meg azonban közelebbről a (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseket. A szolgálaton kívül töltött idő beszámításának két feltétele van: 1. A magyarság miatt történt elbocsátás ellátással, vagy ellátás nélkül. 2. A magyarság érdekében kifejtett elismerésre méltó érdemek.

Az első feltétel szempontjából csak annak lehet igénye a beszámításra, akinek közszolgálati alkalmazása felettes hatóságának olyan rendelkezése következtében szűnt meg, amely a magyar jogszabályok szerint jogszerű cselekménynek nem tekinthető. Ilyen lehet például a hűségeskü megtagadása, a hivatalos nyelv nemtudása, vagy más okból történt elbocsátás stb., minden esetben azonban a magyarságért szenvedett joghátrány. Ebből következik, hogy a rendeletben biztosított előnyökre nem tarthatnak számot azok, akiknél a szolgálat megszűnése nem a hatóság erőszakos ténykedése, hanem saját elhatározásukból következett be. Ilyen például a lemondás, a szolgálat elhagyása (különösen nőknél férjhezmenetel miatt), betegség, vagy a szolgálati idő betöltése miatt történt nyugállománybাহelyezés. Ugyancsak nem tartatnak igényt a beszámításra, akinek szolgálati viszonya még a megszállás előtt megszűnt. Ilyen lehet például, ha valaki világháborús katonai szolgálata után nem jelentkezett újból postai szolgálatra, vagy a visszacsatolt erdélyi területen 1918. évi november havában segédszolgálati állását elhagyta és a városi üzemeknél helyezkedett el. Nyilvánvaló, hogy ezeknél hiányzik a rendeletben megkívánt egyik feltétel: a szolgálatból történt elbocsátás.

A másik követelmény elbírálásánál főként folyamodó társadalmi állása és anyagi körülményei játszanak szerepet. Egy altiszt eleget tett kötelességének azzal, ha tagja volt a Magyar Pártnak és ott bármilyen csekély szerepet vitt, vagy gyermekeit magyar szellemben nevelte és magyar iskolában taníttatta. Tisztviselők kérelmeinek elbírálásánál a követelmény már fokozottabb: magyar párti tagság, politikai, társadalmi, vagy kulturális téren kifejtett tevékenység, magyar intézmények anyagi támogatása stb. Nehéz lenne az érdemeket felsorolni és osztályozni, alkalom és mód mindenkinek bőven adódott a megszállás alatt, hogy a magyarság érdekében értékes munkásságot fejthessen ki.

Most elérkezett az idő az érdemek jutalmazására. A m. kir. posta szolgálatába visszavett alkalmazottak — különösen erdélyi vonatkozásban — úgyszólván valamennyien előterjesztették ilyen irányú kérelmeiket. Rá kell mutatnunk azonban arra a téves felfogásra, amely szerint mindenkinek joga van a szolgálaton kívül töltött idő beszámításához, bármilyen címen is következett be a szolgálat megszűnése. Erről szó sem lehet. A beszámításra csak az említett két feltétel együttes fennforgása esetében nyílik lehetőség.

A beszámítást a magyar közszolgálatba átvett alkalmazottnál az illetékes miniszter a miniszterelnökkel és pénzügyminiszterrel egyetértőleg engedélyezi. A nyugdíjban pedig az engedélyt a miniszterelnök a pénzügyminiszterrel egyetértőleg adja meg. A beszámítás a rendeletben előírt feltételek igazolása esetében a méltányosság elvének alkalmazásával történik. A kére-

lem elbírálása a rendeletben kijelölt miniszterek discrecionális joga, elutasítás esetében a közigazgatási bírósághoz nem lehet panasszal fordulni. A közigazgatási bíróság hatáskörébe ugyanis csak a törvényszerű igények elbírálása tartozik. Ezt azért tartottam szükségesnek megemlíteni, mert a legutóbbi a nyugdíjazások alkalmával több esetben megtörtént, hogy a szolgálaton kívül töltött idő be nem számítását panasszal támadták meg a közigazgatási bíróságnál.

A rendeletben előírt eljárás a következő: a beérkezett kérelmek az illetékes miniszter (nálunk a postavezérigazgatóság) elé kerülnek, aki azokat felülvizsgálja és az érdemekhez képest a beszámításra vonatkozólag javaslatot tesz a miniszterelnöknek. A miniszterelnök illetékes szervei útján megvizsgálhatja a kérelem jogosságát és a beszámításra vonatkozó állásfoglalását közli a miniszterrel. Ezzel ismét a szakminiszterhez (postavezérigazgatóság) kerül az ügy, aki a miniszterelnök állásfoglalása alapján a pénzügyminiszter hozzájárulását kéri. A pénzügyminiszter — főként a jogszerűség szempontjából — felülvizsgálja a kérelmet és hozzájárulását igenlő, vagy nemleges értelemben megadja.

A beszámítani engedélyezett idő kizárólag a nyugdíj mértékére van kihatással olyan módon, hogy minden beszámított év a nyugdíjszázalékot két-tővel emeli. Tíz év beszámításánál tehát az egyébként 80%-os nyugdíj teljes összegű nyugdíjra emelkedik. Jól jegyezzük meg, a kedvezmény csak a nyugalombahelyezésnél érvényesül, tehát a tényleges szolgálat alatt magasabb fizetési osztályba (csoportba) vagy fokozatba való kinevezéshez nem nyújt alapot. Az előbb elmondottak következménye, hogy a miniszterelnökség első-sorban azok kérvényeit tárgyalja, akik már nyugalomba helyezettek, vagy a nyugdíjazáshoz bármi oknál fogva közel állanak. Ha a nyugdíjazás valakikire nézve már bekövetkezett és a beszámítása kérvénye még nem intéződött el, nem kell újabb és újabb sürgetéssel ostromolnia felettes hatóságát, mert ezzel nem viszi előbbre ügyét és kedvező elintézés esetében a különbszeti összeget a nyugalombahelyezés időpontjától visszamenőleg megkapja. Tehát az esetleges késedelemből anyagi vesztesége nem származik.

A nyugdíjas (értem azokat, akik a visszacsatolás után nem vétettek át a magyar közszolgálatba, hanem azóta is nyugdíjat élveznek) esetében annyival egyszerűbb az eljárás, hogy a beszámítási kérelmet a miniszterelnök a pénzügyminiszterrel egyetértőleg bírálja el. Az illetékes miniszternek (postavezérigazgatóságnak) nincsen szerepe, legfeljebb felkérésre az elbíráláshoz szükséges személyi és szolgálati adatokat közli.

Nézzük meg most a szabadpályán, illetőleg szolgálaton kívül töltött idő jogi természetét. A rendelet azt mondja: „Akit állásából magyarsága miatt ellátással, vagy ellátás nélkül elbocsátottak.“ Ezek szerint igénye lehet annak is a beszámításra, akit a megszálló hatóságok elbocsátása után nyugdíjban részesítettek, tehát a beszámítani kért idő alatt nyugdíjban, vagyis nyugalmazott állapotban volt. Ez a rendelkezés áttöri a nyugdíjtörvény egyik sarkalatos rendelkezését (1912 : LXV. t.-c. 13. § 10. pont), amely szerint a nyugdíjazott állapotban töltött idő beszámítása tárgya nem lehet. A másik érdekesség az, hogy a beszámított idő csak a nyugalombahelyezés alkalmával és csak a nyugdíj mértékének (%-ának) megállapításánál vehető figyelembe. Tehát a hadiévekhez hasonló idő, mégis azonban több annál. Több, mert nem az alkalmazott tetszésétől függ, hogy a már engedélyezett idő beszámítását kérje-e, vagy sem, tehát ha a teljes nyugdíj elnyeréséhez szükséges szolgálati idő ezzel együtt rendelkezésre áll, nyugalomba kell helyezni, illetőleg mint létszámfelettit, vissza lehet tartani. (7000/1925.

M. E., 6500/1942. M. E.) Kihatással van a nyugdíjjarulék fizetésére. Végkielégítés helyett állandó ellátásra ad igényt, és végül olyan özvegyi nyugdíj élvezetére is alapot nyújt, amely egyébként a hatályos jogszabályok értelmében nem lenne érvényesíthető. Pl. A férjet a megszálló hatalom 1920-ban elbocsátotta a szolgálatból, tényleges szolgálata tehát ebben az időben megszűnt, illetőleg helyesebben — mert tegyük fel, kinevezett alkalmazott volt — szolgálati ideje, illetőleg tényleges szolgálata 1921. évi július hó 26. napjáig számítható. A megszállás alatt nem teljesített szolgálatot. 1934. évben meg-nősült, 1936. évben meghalt. Most a visszacsatolás után a magyarság érdekében kifejtett munkásságára való tekintettel az 1921. évi július hó 26. napjától elhalálozásáig terjedő időt a nyugdíjba beszámítható szolgálati idejéhez hozzászámítottuk. A hozzászámítással az özvegynek igénye nyílt az özvegyi nyugdíjhoz.

Természetes, hogy az engedélyezhető időből is csak annyit lehet beszámítani, amennyire a nyugdíjtörvény vonatkozó rendelkezései lehetőséget nyújtanak. Tehát semmiképpen sem számítható be a 18. életév betöltése előtt és a 65. életév betöltése utáni idő.

A felvidéki területen visszavettalkalmazottak és nyugdíjasok beszámítási kérelmei nagyrészt már elintéztést nyertek, az erdélyi területek alkalmazottainak kérelmeit most tárgyaljuk. A postavezérigazgatóság és a miniszterelnökség, valamint a pénzügyminisztérium részéről tanúsított jóindulat reményt nyújthat érdekelteknek ahhoz, hogy az elbírálás általában kedvező eredménnyel fejeződik majd be.

A visszacsatolt területek nyugellátási kérdéseit szabályozó jogszabályok ismertetését ezzel befejeztem. Cikkem megírásánál az a gondolat vezérelt, hogy ezeket a különleges nyugdíjjogszabályokat, amelyek a m. kir. postánál is számos egyént érintenek és érdekelnek, szélesebb körben ismertté tegyem, elsősorban azonban visszatért testvéreimnek adjak tájékoztatást és kétségeik felől megnyugtassam őket.

A magyar haza szeretettel ölelte keblére aggódva visszavárt, hűséges fiait és szerető gondoskodását kiterjesztette rájuk. Az állami gondoskodás egyik eszköze a nyugellátáshoz való igény biztosítása az alkalmazott és annak hátramaradottai részére. Ha végjtekintünk a nyugdíjrendeletek szakaszain, észre kell vennünk a rendelkezésekben megnyilvánuló szerető gondoskodást, amellyel a magyar állam — a nyugdíjtörvényben foglalt jogszabályoktól eltérően — sokat szenvedett fiait megjutalmazni kívánta.

*

Les problèmes de la pension des fonctionnaires publics des territoires rattachés. M. le Dr. JENŐ RUSZTHI, Aide-Secrétaire de poste.

L'auteur continue son article sur les diverses questions de la pension des fonctionnaires publics des territoires rattachés. Il fait connaître les maximes de droit spéciales qui n'ont pas au sens étroit rapport à la pension légale, mais qui toutefois appartiennent aux problèmes de la pension des fonctionnaires susmentionnés. Enfin il dénombre les voies de droit qui peuvent être demander contre les décisions de pension, ainsi que les conséquences de droits de l'omission de ces moyens légaux.

*

Über die Pensionsfragen der öffentlichen Angestellten in den rückgegliederten Gebieten. Dr. JENŐ RUSZTHI, Posthilfssekretär.

Der Verfasser setzt die Schilderung der verschiedenen Fragen der Altersfürsorge der öffentlichen Angestellten in den rückgegliederten Gebieten fort. Er befasst sich mit denjenigen besonderen Regelungen, die ausser den allgemeinen Pensionsbestimmungen die Festsetzung der Ruhegehälter in den erwähnten Gebieten festlegen. Er schildert ferner die Berufungsmöglichkeiten und die aus der Versäumung der Rechtsmitteln erstehenden Rechtsfolgen.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Technische Mitteilungen. — Articles techniques.

Újabb vizsgálati módszerek az oszloptelítő- anyagok ellenőrzésére, különös tekintettel a telítősókra.

Irta: dr. techn. BARNA JÁNOS m. kir. postaműszaki igazgató.

A magyar posta beépített oszlopállománya 1941. évben 919.187 db volt, 1942. évben telítve lett 48.500 db 1.220.000 pengő önköltségi értékben. E néhány adat mutatja, hogy mily jelentős vagyont jelent a posta telített oszlopkészlete és ezért rendkívüli gondosságot kíván ezek élettartamának minél nagyobb meghosszabbítása.

A telítés szükségességének igazolására ismertetem a német posta tapasztalati adatait (1), melyek szerint a telítetlen és különféle anyagokkal telített fenyőfa oszlopok átlagos élettartama a következő:

	átlagos élettartama	1 m ² fa 1 évre eső költsége
	évek	RM
nyers fenyőfa oszlop	— — — — — — —	7.9
részszulfáttal telített	— — — — — — —	17.8
zinkkloriddal telített	— — — — — — —	13.3
higanykloriddal telített	— — — — — — —	16.5
kőszénkátrányolajjal telített, Rüping eljárással	—	26.9

A fenti táblázatból nemcsak azt látni, hogy a telítetlen és telített oszlopok élettartama és így 1 m² fa egy évi költsége között mily nagy különbség van, hanem a különféle telítőanyagok nagyon eltérő konserváló hatása is kitűnik.

Telíteni, azaz antiszeptikummal ellátni azért kell a faanyagot, hogy egyrészt a különféle faromboló gombákkal szemben, másrészt a többféle kártékony rovar ellen nyerjen védelmet. Míg a faromboló gombák a fa anyagát, főképpen a cellulózát fogyasztják el és ezáltal a megtámadott helyen sokszor a fa egész keresztmetszetén át a fát korhadttá, laza szerkezetűvé teszik, addig a rovarok rágásaikkal, néha cm nagyságú furataikkal erősen csökkentik a fa legértékesebb mechanikai tulajdonságait. A faromboló gombák szerepét Schuller Jenő részletesen ismertette a posta mérnöki jubileumi évkönyvében.²

A fa anyagai: a cellulóza, lignin, keményítő stb. kitűnő tápanyagai a különféle gombáknak és ha megfelelő nedvességtartalom és hőmérséklet rendelkezésére áll, a csaknem mindenütt jelenlevő gombaspórák azonnal megtelepednek, fejlődésnek indulnak és szinte burjánzó tenyészetükkel hetek alatt nagy felületen, nagy mértékben tehetik tönkre a fa anyagát. Jellemző adat, hogy a később ismertetendő vizsgálati eljárásnál már 2 dm² felületű gombatenyészet 4 hónap alatt 4—5 g faanyagot elfogyaszt!

A védekezés lényege tehát oly mérgező anyagot eloszlatni és a fában

tartósan tároltatni, mely a gombatenyészet fejlődését megakadályozza, illetőleg a rovarokat távoltartja.

A fák telítésénél általában felhasznált telítőanyagok között legelterjedtebb a kőszénkátrányolaj. Ez vált be gyakorlatban legjobban, mert egész anyagában nagy mértékben antiszeptikus és ezt a tulajdonságát hosszú időn keresztül is megtartja. Annak dacára, hogy különösen a fa felületén elosztva rendkívül erős oxidációs igénybevételnek van kitéve, 20—25 év alatt is csak erősen besűrűsödik, nagyobb mérvű kicsapódások belőle nincsenek és antiszeptikus értéke sem csökken nagyobb mértékben.

Sajnos a rendelkezésre álló kőszénkátrányolaj mennyisége nem elegendő, főképp a fatelítésre szükséges mennyiség növekedése miatt, úgyhogy a mai viszonyok között a tiszta kőszénkátrányolajjal való telítésről európa-szerte le kellett mondani.

A postai telítéseknel aránylag még kedvező volt eddig a helyzet, mert ha nem is lehetett tiszta kőszénkátrányolajjal telíteni, a felhasznált olajkeverék legalább fele kőszénkátrányolaj, illetve kőszénkátrány volt.

A kőszénkátrányolaj hiánya, de általában az olajjal telített fák kellemetlen szaga, csinosabb felülettel való ellátás nehézsége stb. miatt, továbbá azért, mert az olajok sokkal nehezebben hatolnak be a fába, már régebbi idő óta használtak telítésre vízben oldható mérgező hatású sókat is.

A magyar postánál 1905 előtti időkben is történtek telítősóval telítések, nevezetesen rézszulfáttal és állítólag ily oszlopok még ma is állnak. Később az első világháború idejében zinkklorid lúggal és kőszénkátrányolaj-keverékkel telítettek, a zinkklorid nagyfokú kioldhatósága miatt eléggé rossz eredménnyel.

További próbák voltak az ú. n. „A c z o l” telítőanyaggal folytatott kísérletek, amely anyagnál korán megállapítottuk, hogy a hazai üzemekben előállított, antiszeptikumot adó rézammónium- és zinkammóniumhidroxid keveréke a hazai postai telítési eljárásnál annyira a fa legkülső, igen vékony rétegében helyezkedik el, hogy a mélyebb rétegekben szó sem lehet már semmiféle védőhatásról.

Külföldön igen elterjedt a szublimát oldattal való telítés és kb. 1920. évtől kezdődőleg a nátriumfluorid és nátriumarsenát sók használata. A különféle telítősóknak ma már nagy irodalma van.

A telített fa nagy értéke és a felhasználásukkal kiépített vezetékhalózat rendszer biztonsága megköveteli, hogy a telítőanyag az oszlopoknak a tervbe vett és megkívánható legnagyobb élettartamát biztosítsa. Ez azonban csak oly telítőanyagtól várható, mely az alábbi számos — jelen esetben az oszlop telítésére vonatkozó — követelményt kielégíti:

1. Erős mérgező hatású legyen a faromboló gombákkal és rovarokkal szemben.
2. Ne támadja meg a fa anyagát.
3. A fa sejtjeibe megfelelő behatoló képességgel bírjon, jól tapadjon és vízzel ne legyen eltávolítható.
4. Ne támadja meg a telítésnél használt berendezéseket, kazánokat stb.
5. Nedves és kékröthadást szenvedő faanyagok is telíthetők legyenek vele.
6. Raktározó képes legyen.
7. Emberi szervezetre és magasabb rendű növényekre lehetőleg ne legyen mérgező, vagy ha ilyen, a kezelésnél a mérgező hatás kikerülhető legyen.
8. Aránylag olcsó és könnyen beszerezhető anyagok közé tartozzék.

E számos követelményt több évtizedes tapasztalatok alapján a kőszénkátrányolaj elégítette ki legjobban. Mint már fent említettem, kőszénkátrányolaj azonban nem áll korlátlanul rendelkezésre, ezért másféle olajokkal pl. barnaszénkátrányolaj, nyersolaj, ásványolaj, bükkfakátrányolaj és ezek keverékeivel, továbbá különféle vízben oldható mérgező hatású sókkal kezdtek próbálkozni. Ezen anyagok használhatóságának megállapítására régebben hosszú évtizedekig tartó megfigyeléseket, vagy pedig különféle egyéni, mások által nem megismételhető rothasztási vizsgálatokat használtak fel. Természetesen ma már nem lehet évtizedes tapasztalatokra várni és ezért oly vizsgálati módszert kellett kidolgozni, mely néhány hónap alatt is eredményt ad. Németek vezetése alatt, több európai szakember közreműködésével sikerült ily módszert szabványosítani,³ mely féléven belül végrehajtható.

Jelen ismertetésem célja a hazánkban először alkalmazott, fenti, a telítősanyagok toximetrikus értékének vizsgálatára vonatkozó módszer bemutatása és az egyik, nagyon elterjedt telítős, az ú. n. „Thanalit“ só vizsgálati eredményeinek ismertetése.

Általában telítősök vizsgálatánál az előbb felsorolt követelmények közül különösen két adat fontos:

1. mily mértékben lúgozható ki vízzel a mérgező telítősó a telített fából.
2. kilúgozás után mi a telítősanyagok a faromboló gombára vonatkozó ölpontja, azaz hány kg/m³ mennyiségű telítősanyag jelenléte akadályozza meg a faromboló gomba tenyészet életműködését.

I. Kilúgozási vizsgálatok.

Ezeket a németek dolgozták ki, a sokféle közül a Günther-félet választottam.⁴ Lénye az ú. n. kísérleti fakocka, mely 1.5×2.5×5 cm méretű és erdei fenyő szíjjács részéből származik. Az összehasonlító vizsgálat állandóan azonos minőséget követel és erről a Botanisches Institut der Forstlichen Hochschule Eberswalde gondoskodik. Ezeket a fakockákat belerakjuk a vizsgálati telítősó oldatába és vacuum alatt addig tartjuk, míg a kívánt kg/m³ mennyiséget fel nem szívja. Azután levegőn négy hétig szárítjuk és megkezdődik a kilúgozási próba. Naponta az impregnált fakockákat kockánként 100 cm³ desztillált vízzel rázógépen 8 óráig rázzuk és a vizet mindennap megújítjuk. Az egyes vízmennyiségeket félretesszük és sótartalomra vizsgáljuk. A vizsgálatokat addig szokás folytatni, míg a só kémiaiilag kimutatható. Később ismertetendő vizsgálataimnál ez a kilúgozás 30 napig tartott.

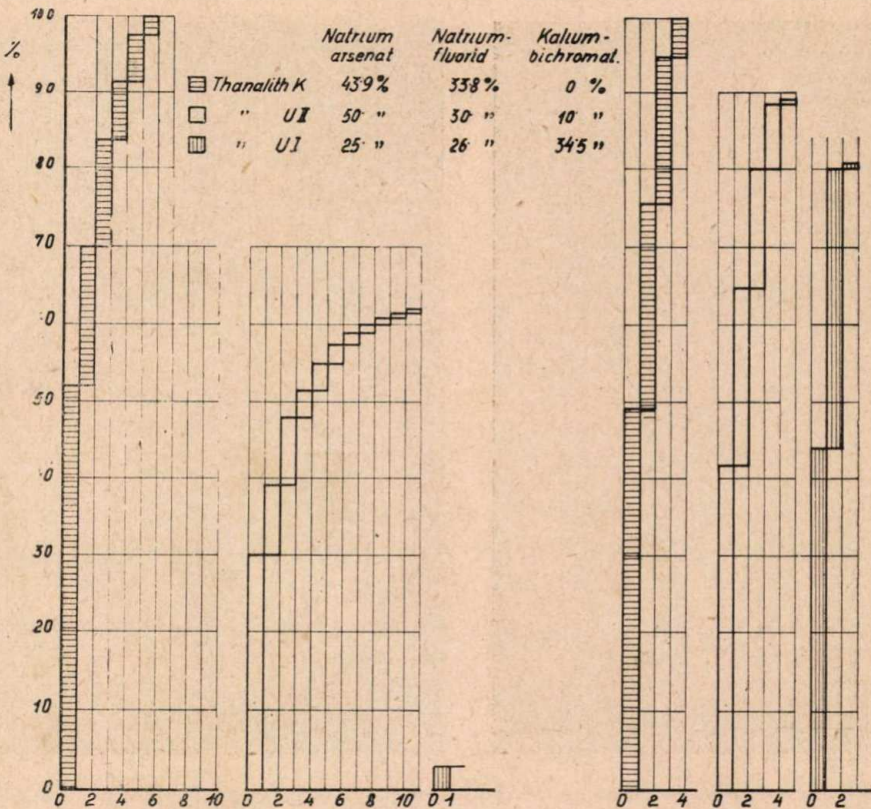
A „Thanalit U“ nevű telítősót a német posta is alkalmazta kísérletként. K. Winnig¹ adatai szerint 16.2 év átlagos élettartamra lehet számítani. Hazánkban a MÁV az utóbbi években talpfáit ugyancsak Thanalith sóval telíti.⁵ A posta oszlopainál való alkalmazásánál bizalmatlanságot keltett, hogy már az első ajánlati minta vizsgálata folyamán a cég a háborús anyagbeszerzési nehézségek miatt kénytelen volt a telítősó összetételét és jelzését is megváltoztatni. Ugyhogy 1941. évben csak kísérletként 5000 db oszlopot telített a posta Thanalith sóval. Rövid időközben az alábbi összetételű háromfajta Thanalith só került vizsgálatra:

	Thanalith U. I. első ajánlat	Thanalit U II. második ajánlat	Thanalith K. harmadik ajánlat
Nátrium arzenat	25 ^o / _o	50 ^o / _o	43.9 ^o / _o
Nátrium fluorid	26	30	33.8
Bichromat	34.5	10	0
Dinitrophenol	6.—	5.—	10.—

Az összetételekből látni, hogy a tulajdonképeni antiszeptikum, az arzén és fluorid vegyületek mennyisége az egymásután következő ajánlati mintáknál lényegesen emelkedett, a kettő összege 51⁰/₀-ról 80⁰/₀-ra. Csökkent azonban a bichromattartalom a Thanalith U II.-nél és megszűnt a Thanalith K.-nál. Közismert, hogy általában vízben oldható sóknak a farosthoz való rögzítéséhez a bichromat sók elengedhetetlenek, úgy hogy ennek hiánya jogossá tette bizalmatlanságunkat az összetétel változásokkal szemben. A bichromatsók a nátriumarzenát és fluorid sókkal a faroston oly vegyületeket adnak, melyek vízben már nem oldódnak.

a) *Nátriumarzenát kioldható mennyisége*

b) *Nátriumfluorid kioldható mennyisége.*

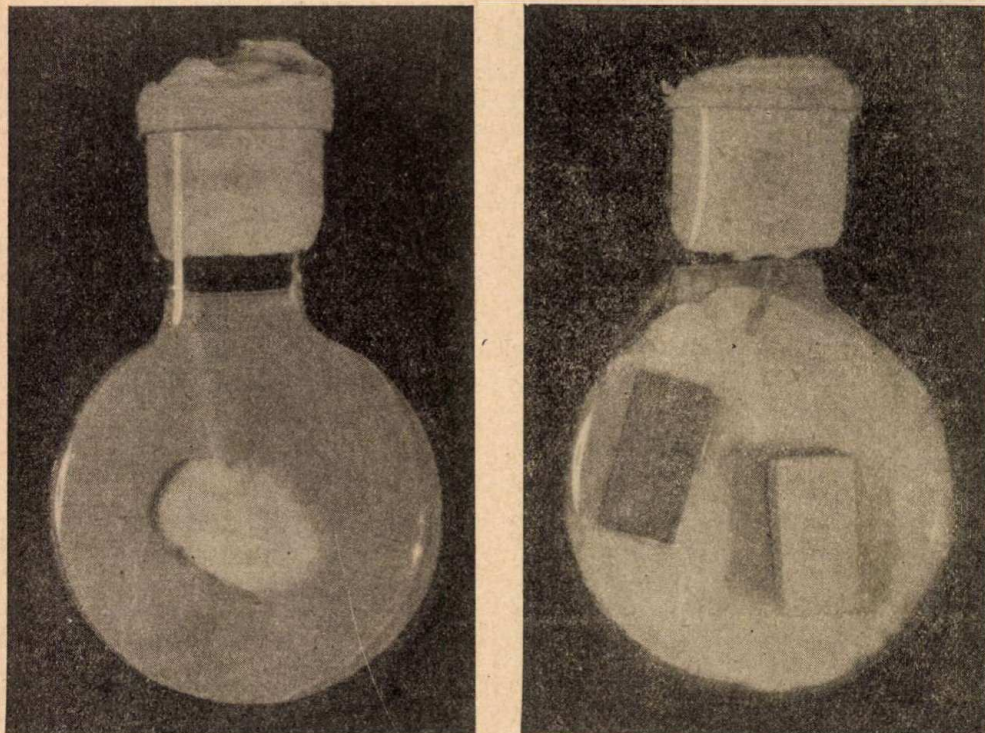

1. sz. ábra: Thanalith-sókból naponként kioldható a) nátriumarzenát, b) nátriumfluorid mennyisége.

A chromic hiánya miatt azonban bichromat sót az utóbbi időben a telítősóhoz nem adhattak. A német cég ezért felemelte az arzénát és fluorid sók mennyiségét azzal az elgondolással, hogy mégis csak több marad vissza belőlük a kilúgozáskor. Ezt a véleményt hivatalos német bizonyítvánnyal is alá támasztotta. A kilúgozási próbák azonban az ellenkezőjét mutatták.

Ezeket a kilúgozási próbákat az előbb említett méretű és származású fakockákkal végeztem el oly módon, hogy a 4⁰/₀-os Thanalith-oldatból kb. 25 kg/m³ mennyiségű sót véttem fel.

Az 1. sz. ábra a) része a háromféle Thanalith só nátriumarzenat tartalmának kioldását mutatja a naponként cserélt kilúgozó víz arzéntartalmának meghatározásával. A Thanalith K-nál, mely bichromatot nem tartalmaz, 6 nap alatt kioldódott a nátriumarzenat teljes mennyiségben, a Thanalith II-nél a 10⁰/o bichromat-só megakadályozta a teljes kilúgozást és 12 nap alatt a nátriumarzenatnak csak 62⁰/o-a oldódott ki, a Thanalith U I-nél a 34.5⁰/o bichromat-tartalom pedig csak 3.4⁰/o nátriumarzenat kioldását engedte meg. Az 1. számú ábra b) része ugyanezen kísérleti kockák nátriumfluorid-tartalmának kioldását szemlélteti. Itt látni, hogy a Thanalith K-nál a nátriumfluorid 4 nap alatt teljesen eltűnt, a Thanalith U II.-nél 89⁰/o-a, míg a Thanalith U I-nél 81⁰/o-a oldódott ki. Ez a vizsgálat azt is igazolja, hogy a nat-

2. sz. ábra: a) *Lentinus squamosus* gombatenyészet beoltás után egy hét múlva, b) kifejlődött állapotban, ráhelyezve telített és telítetlen ellenőrző fakocka a vizsgálat megindulásakor.

riumfluorid bichromattal sem rögzíthető oly mértékben a cellulózához, mint a nátriumarzenat.

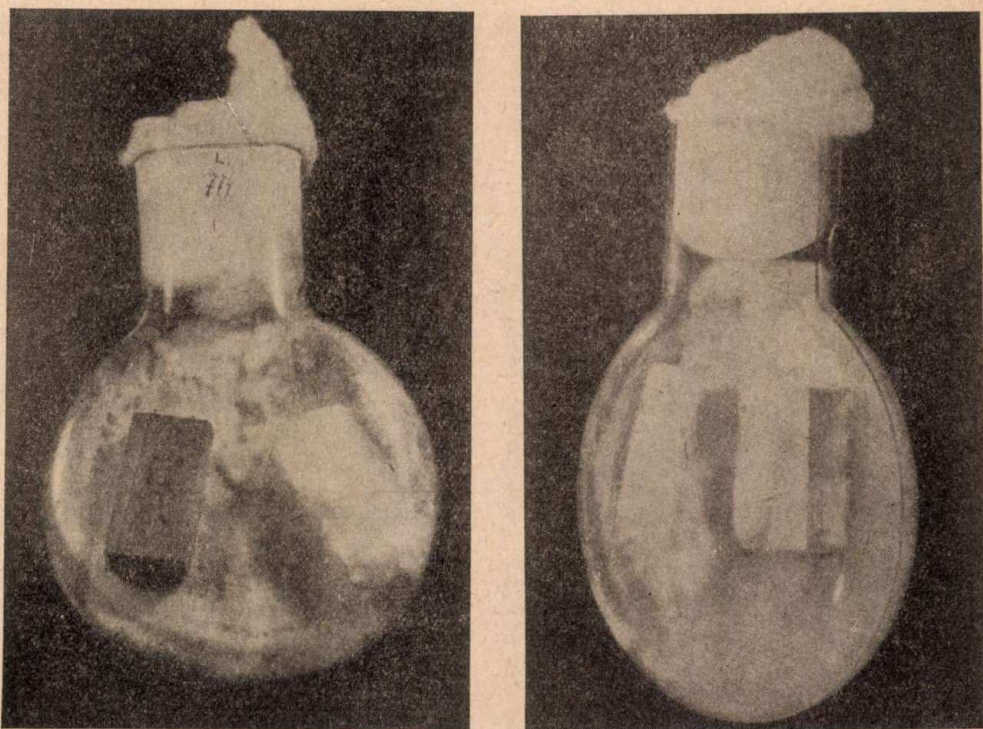
Annak eldöntésére, hogy a fakockákban kilúgozás után maradt-e vissza antiszeptikus hatás, a kilúgozott fakockákkal elvégeztem a faromboló gombákkal szabványosított toximetrikus vizsgálatot is.

II. Faromboló gombákkal végzett vizsgálatok.

Ennek az a lényege, hogy közismert kártékony faromboló gombák tiszta tenyészetének tesszük ki a telített fakockákat és 4 hónap múlva megvizsgál-

juk, hogy a fakockák súlyának hány százalékát fogyasztották el a gombák. Az évek óta hazánkban egyedül a kísérleti állomáson folytatott vizsgálatoknál háromféle faromboló gombát használtunk fel és pedig a *Coniophora Cerebellát*, mely a fát inkább a felületén pusztítja, *Lentinus squamosust*, mely a fa belsejét támadja meg és a *Polyporus vaporáriust*, mely épületeknél beépített faanyagra veszedelmes különösen.

Ezeket a tenyészeteket ú.n. Kolle-csészében alkalmas tápanyagra beoltjuk és addig tenyésztjük, míg a lombik egész alsó felületét betölti. Ezután behelyezzük az impregnált vizsgálandó fakockákat, mindegyik lombikba egy darabot, egy darab telítetlen fakockával, mely utóbbi a tenyészet működésének ellenőrzésére szolgál.

5. sz. ábra: a) *Lentinus squamosus* gombatenyészet, b) *Coniophora Cerebella*-tenyészet
4 hónapos vizsgálat végén.

A 2. sz. ábrán *Lentinus squamosus*-tenyészetet mutatok be a beoltás után (a) és a kísérlet megindításakor (b).

A 3. sz. ábrán a négyhónapos vizsgálat befejezése után mutatom be a *Lentinus squamosus*-gombát, mely csak az ellenőrző kockát burkolta be és a telített kockát nem támadta meg (a), továbbá a *Coniophora Cerebella* tenyészetet, melyen jól látni, hogy a gomba részben a telített kockára is ráment (b).

A háromféle faromboló gombával szemben a háromféle Thanalith-só,

összehasonlítva a kőszénkátrány-olajjal, a következő ölpont határértékeket adta kg/m^3 -ban:

	Thanalith U. I.	Thanalith U II.	Thanalith K	Kőszén- kátrányolaj
Coniophora Cerebella —	0.2 / 0.24	0.24/0.31	0.11/0.14	12.5/14
Lentinus squamosus —	0.15/0.19	0.11/0.13	0.19/0.22	23.9/27.8
Polyphorus vaporarius —	0.29/0.31	0.25/0.29	0.31/0.38	12.9/16.8

Ezek az ölpont határértékek nagyon kedvezőek a bevált kőszénkátrány-olajjal szemben, sajnos, a vízben való kioldhatóságuk miatt, ami a kőszénkátrányolajnál lényegtelen, ez a gyakorlatban nem irányadó.

Tanalith sókkal telített kockák vizsgálata.
 Kilúgozás utáni vizsgálatok.
 Kilúgozás 30 napig rázógépen minden nap kockánként 100cm³ friss vízzel

Kísérleti gomba	Tanalith „U” I.				Tanalith „U” II.				Tanalith „K”							
	Összetétel:		Összetétel:		Összetétel:		Összetétel:		Összetétel:		Összetétel:					
	Na ₂ H	As ₂ O ₃	25%	Na F	26%	Na ₂ H	As ₂ O ₃	50%	Na F	30%	Na ₂ H	As ₂ O ₃	45%	Na F	33%	
	K ₂ CO ₃	34.5%		Ag	Cr ₂ O ₃	10%										
	Telített Kockák	Súlyvesztés %	Ellenőrző Kockák	Súlyvesztés %	Telített Kockák	Súlyvesztés %	Ellenőrző Kockák	Súlyvesztés %	Telített Kockák	Súlyvesztés %	Ellenőrző Kockák	Súlyvesztés %	Telített Kockák	Súlyvesztés %	Ellenőrző Kockák	Súlyvesztés %
Coniophora Cerebella №45 (Etherszolida)	274	0	579		262	0	568		242	452						
	276	0	443		268	0	551		224	442						459
Lentinus squamosus №45 (Etherszolida)	275	0	512		271	0	468		221	196						388
	272	0	387		265	0	449		218	216						455
Polyphorus vaporarius №45 (Etherszolida)	248	0	265		277	44	231		231	26						229

4. sz. ábra: Thanalith-sókkal telített és kilúgozott fakockák toximetrikus vizsgálatának eredménye háromféle faromból gombával.

Gyakorlati szempontból azt kellett megtudni, hogy a kilúgozott fakockák, amelyek kezdetben cca 25 kg/m^3 sóval voltak telítve, — tehát kb. 100—

200-szor annyi sót tartalmaztak, mint a fent közölt ölpontok határértékének megfelel, — miként fognak viselkedni a faromboló gombákkal szemben. Az eredményt a 4. számú ábrán szemléltetem.

Látható, hogy a Thanalith K-val telített kockákban a kilúgozás után semmiféle antiszeptikus hatás nem maradt vissza, mind a háromfajta gomba megtámadta és az egyes telített kockánál 45.2, 41.2, 19.6, 26.5, 17.6%-os súlyvesztést okoztak. Thanalith U II-nél egyedül a Polyporus vaporarius okozott kisebb, 1.4%-os súlyhiányt, míg a Thanalith U I-gyel telített falkockákat egyik gomba sem támadta meg.

Tehát a faromboló gombákkal végzett vizsgálat is igazolta a kilúgozási próbákat, azaz bichromat nélkül nem rögzíthető meg a fában az antiszeptikumot adó natriumarzenat és natriumfluorid.

Állítólag, ha telítősóval végrehajtott telítés után a kiszáradt fát még kisebb mennyiségű olajjal is telítjük, a sók kilúgozása megakadályozható (6). Idevonatkozó vizsgálataim folyamatban vannak.

Jelen vizsgálati módszer bemutatásával a kísérleti állomás sokféle munkaköréből ismertetem egy modernebb eljárást, mely élőlények beállításával, többévi vizsgálat számos adata szerint, meglepően egyező értékeket szokott adni. Oly módszer áll tehát rendelkezésünkre, mely évtizedes megfigyelés helyett pár hónap alatt is ki tudja mutatni valamely telítőanyag használhatóságát. Évek óta ezzel vizsgáljuk a különféle fatelítőolajok minőségét is és ezek a vizsgálatok szabják meg a rendelkezésre álló fatelítőolajok egymással való keverését is — toximétrikus értékük szempontjából. Így kapunk biztositékot arra nézve, hogy a rengeteg munkával, költséggel végrehajtott és évről-évre több mint 1 millió pengőt kitevő oszloptelítéseinknél a faoszlopok a tervezett élettartamot el fogják érni.

Irodalom:

1. K. Winnig: Der Schutz von Holzmasten bei der Deutschen Reichpost. Holz als Roh und Werkstoff 1939. 2. Jahrgang, Heft 7/8 272.
2. Schuller Jenő: A fa gombakártevői. 50 évi postamérnöki szolgálat. 1937. 207.
3. Din 2176 Prüfung über Holzschutzmittel. 1939.
4. G. Krug. Untersuchungen über Holzschutzmittel und Holztränkung. 1939.
5. Dénesy Jenő: A háborús faanyagellátás. A pályafenntartás 1942. 1. szám.
6. Dénesy Jenő: Különleges eljárás két vagy több telítőszerrel történő fatelítésekénél. 1941. Magyar szabadalom 128.367. szám.

*

Neuere Untersuchungsverfahren für die Überprüfung der Stangenimpregnierungssalze mit besonderer Rücksicht auf die Impregnierungssalze. Dr. Ing. JÁNOS BARNA, Technischer Postdirektor.

Der Verfasser behandelt die Untersuchungsmethode der Holzimpregnierungssalze und die Ergebnisse der Überprüfung verschiedener „Thanalit“ Impregnierungssalze. Er beweist, dass der Gehalt an Natriumarzenat und Natriumfluorid dieser Impregnierungssalze ohne Bichromatsalz im Holz nicht festgemacht werden kann und infolge ihrer Auslaugenwirkung diese sonst starken Giftstoffe dem Holz keinen Schutz gewähren.

*

Nouvelles méthodes de vérification pour le contrôle des matières servant à imprégner les poteaux avec considération particulière aux sels d'imprégnation. M. le Dr. ing. JÁNOS BARNA, Directeur technique de poste.

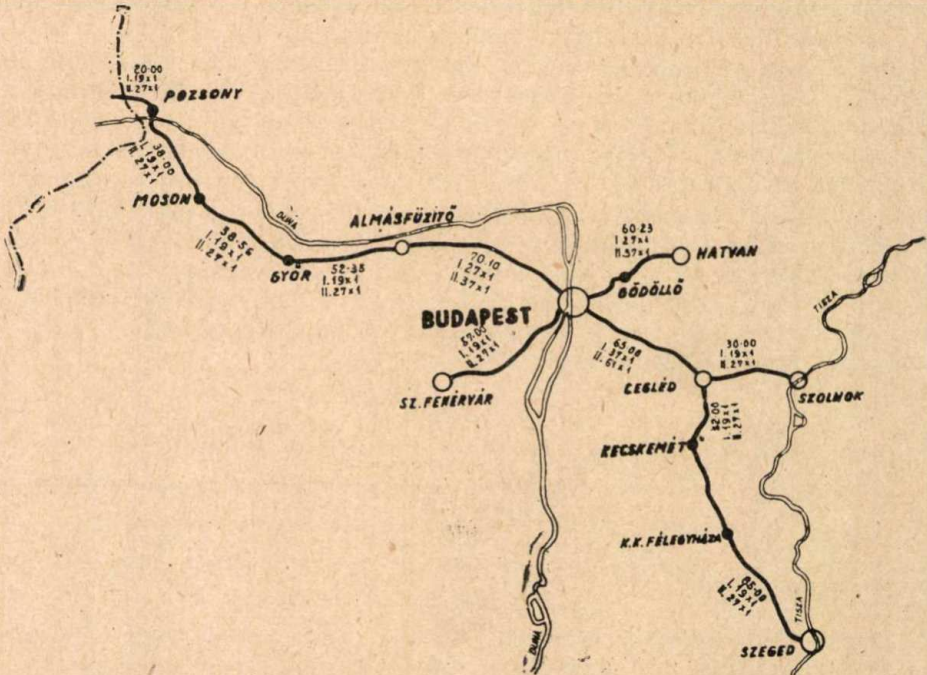
L'auteur traite des méthodes de vérification des matières servant à imprégner les bois et les résultats de la vérification de plusieurs „Thanalit“ sels d'imprégnation. Il démontre que sans des sels bichromates, la teneur en sodiumarsenat et sodiumfluorid de ces sels d'imprégnation ne peut pas être fixée dans le bois et à la suite de leur effet lixiviant, ces matières fort empoisonnantes n'offrent pas de protection pour le bois.

A hatvani 27 × 1 eres távirókábel története.

Írta: BORSOS KÁROLY m. kir. postamérnök.

A magyarországi táviróhálózat építését 1847-ben kezdték meg. Ettől az időtől kezdve a közigazgatási és gazdasági élet fejlődésével rohamosan növekedett a táviróhivatalok száma és a táviróhálózat vonal-, illetve huzalhossza.

Az 1900-as évek elején, a táviróhálózat üzembiztonságának fokozására született meg az egész országot behálózó táviróhálózat legfontosabb irányainak kábelvezetékbe való helyezésének terve. A terv szerint kábelbe került volna a légvezetékes hálózat teljes huzalhosszának mintegy 14%-a, vagyis 10.000 km huzal, ami azt jelenti, hogy a Budapestről sugár irányban kiin-

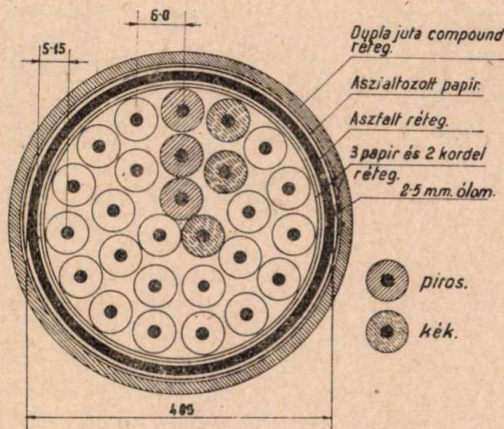
1. ábra.

duló távolsági összeköttetések hosszú szakaszon kellő biztonságot nyertek volna. A terv szerint kábel kötötte volna össze Budapestet Almásfüzitő—Győr—Pozsony útvonalon az országhatárral, Budapestet Ceglédén át Szolnokkal és Szegeddel, továbbá Székesfehérvárral és Hatvannal. A hálózat tervét az 1. ábra mutatja. A kábelek keresztmetszetére, illetőleg érszámára nézve a terv két megoldást tartalmaz. A keresztmetszetekre nézve kidolgozott két változat az 1. számú ábrán I.-gyel és II.-vel van jelölve. A kábelek összes hossza 548 km és ezeknek érhossza az I. változat szerint 12.629 km, a II. szerint 18.316 km és a hálózat kiépülése esetén 10.237 km légvezeték-huzal került volna lebontásra.

A hatalmas tervnek az 1905. évi munkaprogramm alapján csak kis

része, a Budapest—Hatvan közötti, vagyis az időjárástól legjobban veszélyeztetett szakasz valósul meg, a kábel létesítésére 335.000 koronát irányoztak elő. Ez a rész kísérleti szakasznak is tekinthető. Az itt szerzett tapasztalatok, melyek a távírókábelekhez fűzött reményeket nem igazolták, és ez megakasztotta a hálózat további kiépülését. A távíróforgalomnak a háború utáni időleges visszafejlődése, majd pedig a bécsi és szegedi távbeszélőkábelek megépülése után a távbeszélőáramkörökre helyezett távírótechnikai rendszerek gyors fejlődése végleg feleslegessé tette az önálló távírókábelhálózat kiépítését.

A kábel Budapesten a Baross-térről indul és a miskolci országúton halad Hatvanig, ahol a vasúti pályaudvaron épített bődében végződik. A kábel a Baross-téren a MÁV Igazgatóságtól (Andrássy-út 73.) kiinduló 169×1 távírókábel elágazó kötésébe volt bekötve. A MÁV Igazgatóság és a Közp. táviráda között az áramkörök egy 169×1 eres kábelben hajlíthatók át. A KM. VII. ügyosztálya (a Postavezérigazgatóság) a két várost összekötő kábelt az I. változat szerint vagyis 27×1 eres keresztmetszettel rendelte meg 1905. februárban egyenlő részben elosztva a budapesti Felten és Guillaume kábel-, sodrony- és sodronykötélgyár részvénytársaság és a pozsonyi kábelgyár részvénytársaság között.

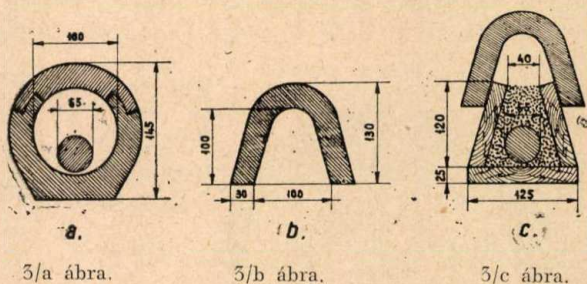
2. ábra.

A távíró kábel szerkezetét és elektromos adatait a rendelés alapján az alábbiakban ismertetem.

A kábel szerkezete. A kábel 27×1 eres keresztmetszetű. A vezetőér átmérője 1.7 mm és anyaga tiszta, lágy elektrolitikus vörösréz, papírlégszigetelésű. Az érszigetelés áll egy 5 mm menetmagasságú kordelből és 2 papírrétegből. A kábelben egyesített szigetelt erek tengelyvonalainak egymástól való távolsága 6 mm és a külső koszorúban elhelyezett erek tengelyvonalának az ólomköpenytől mért távolsága 5.15 mm. Az erek összesodrása 3, 9, 15 ereket tartalmazó koszorúban történt. Minden sorban a kezdőér piros és az irányjelző kék fonal beszővésű. Az érköteg ólom alatti szigetelését 1 papír és 1 pamutszalag-réteg alkotja. A kábel keresztmetszetét a 2. ábra tünteti fel. A köpeny 2.5 mm vastag tiszta ólom, melynek védelmét egy aszfalt, 2 aszfaltolt papír és egy dupla jutabeszövésből álló compound réteg látja el. A kábelek gyártási hossza 450 méter.

Elektromos adatok: az erek ellenállása 15 C° mellett maximum 7.7 ohm/km, szigetelése minimum 2000 Mohm/km, kapacitása maximum 0.05 mF/km.

A kábel ára: 4 korona 60 fillér folyóméterenként. Ezzel szemben a gyárak a posta tulajdonát képező hulladékok megvásárlására 2 korona 30 filléres ajánlatot tettek. A kábel Budapest-Baross-tér—Gödöllő közötti szakaszát a Felten gyár, a Gödöllő—Hatvan közötti szakaszát a pozsonyi Kábelgyár készítette el. Az eredeti terv szerint a kábel teljes hosszában Budapest Baross tértől a hatvani vizsgáló toronyig compound kivitelben épült volna, azonban Budapesten a Baross-tértől a Ferenc József lovassági laktanyáig terjedő szakaszon tömbesatornában elhelyezve, mint behúzókábel épült meg. A laktanyától a főváros határáig a 3/a sz. ábrán látható felnyitható csöbe helyezték a compound kábelt. A kábelt egyébként az országút padkájába 0.8—1 m mélyre fektették téglavédelem nélkül. Kivétel az aszódi szakasz, ahol cca 2 km hosszban a kábelt szurokkal kiöntött facsatornába fektették és a 3/b ábrán látható 1 méter hosszú fordított betonvályúval fedték le, l. a 3/c ábrát.

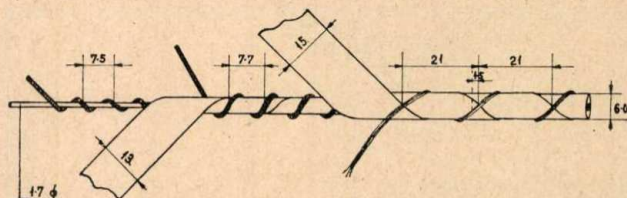

3/a ábra.

3/b ábra.

3/c ábra.

A kivitelezett kábel keresztmetszete némileg eltér a megrendelttől, az erek leggyakrabban előforduló szigetelését a 4. sz. ábra mutatja, eszerint két

4. ábra.

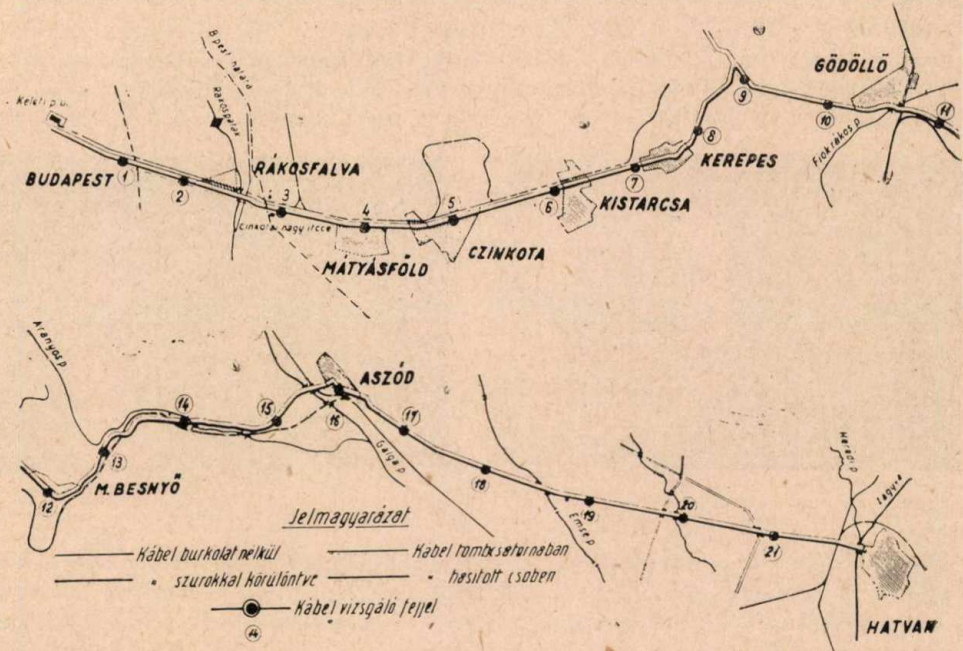
papírszalaggal elválasztott ellenmentes kordelréteget alkalmaztak. A kábelbe egyesített érköteg ólom alatti szigetelése igen változatos formában készült: egyes szakaszokon papír- és pamutrétegek, vagy papír- és molinó-, máshol papír- és kordelrétegek, majd papírfonal-fonat és papírrétegek biztosították a megkívánt távolságot a külső koszorú erei és az ólomköpeny között. A cégek 1905. júliusára a kábelek legnagyobb részét elkészítették. Ennek következtében a vezérigazgatóság július 15-én Arnstein-Fischer és Hirschler vállalkozókat megbízta a fektetési munkák végrehajtásával. A munkák ellenőrzését a m. kir. posta és távirdaigazgatóság beosztott mérnökei végezték. A fektetést a cég kisebb erővel október 9-én Hatvanban kezdte. A fektetés lassúsága és a közelgő tél veszélye miatt Kolossváry Endre m. kir. posta és távirda

igazgató utasítására a cég november 21-én egy másik munkáscsoportot is munkába állított, ez a fektetést Budapest határánál kezdte meg. A fektetés 55 munkanapon át tartott és az összes teljesítmény 47 km 292.20 m kábel elfektetése volt. A napi átlagos teljesítmény alatta maradt némileg a 900 méternek, vagyis a két gyártási hosszúnak. A vállalkozó végszámláját a felülvizsgáló bizottság 50.216 korona 47 fillérben érvényesítette, tehát 1 folyóméter fektetése 1 korona 07 fillér volt.

A kábel budapesti szakaszának behúzását és elhelyezését a posta és távirdaigazgatóság saját hatáskörében végezte.

A pozsonyi gyár 1906. január 18-án, a Felten a főváros határáig február 13-án fejezte be szakaszán a szerelést. A két szakaszt február 15-én kötötték össze Gödöllőn a 11. számú vizsgálókötés helyén. A Budapest területére eső kábelszakasz szerelése októberben fejeződött be, ezután tartotta meg az átvételi bizottság az ellenőrző végmérést. Az egyes gyárak szakaszainak és az összekötött kábel végméréseinek eredményét a táblázat tartalmazza.

A távírokábel nyomvonalát az 5. sz. ábra mutatja. A rajzon körbe írt

5. ábra.

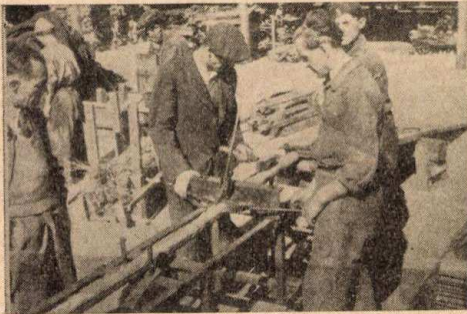
számokkal vannak a vizsgáló-kötések megjelölve. A kábel szerelésekor beépült vizsgálókötések a föld alatt voltak elhelyezve, ezeket a kötéseket 1908-ban és 1912-ben cserélték ki földfölötti vizsgáló-fejekre. A fejek az áramkörök folytonossága lamellákkal biztosítható. A vizsgáló-kötéseknek a hibaelhárítások meggyorsítása volt a célja.

A kábel üzemében érdekes zavart okozott a Ferencz József lovassági laktanyától Rákospfalva felé haladó csatorna építése, melynek munkálatait erősen késleltette a világháború kitérőse. A hosszú ideig nyitott munkaárok felé, mely a kábel nyomvonala mellett haladt, a kábel elmozdult és annyira

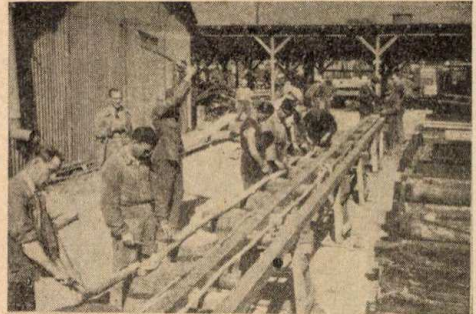
megfeszült, hogy egy kötésben egyik éren időlegesen az országút forgalmától függően szakadás lépett fel. A hibahely kimérése és a kötésről az ólomhüvely eltávolítása után a kötésben sok ér a húzó feszültségek hatására elpattant. Ezután a húzó feszültségek megszüntetése céljából több helyen feltárták a kábelt és a kábel helyzetét a vállalkozó terhére megváltoztatták.

A kábel életében a Kerepesi-útnak a Ferencz József laktanya és a „Cinkotai Nagycice“ közötti átépítésével kapcsolatos 1913-ban történt áthelyezése után nyugalom állt be és zavartalanul folyt rajta a Morse és Hughes üzemi táviratozás.

A HÉV gödöllői szakaszának villamosítása után előbb Cinkota, majd Gödöllő táján eltkromos korrozio nyomai jelentkeztek a kábelen. A Rákospalotai HÉV-elágazással szemben 1915-ben egy iparvágány létesült a nagycicei hadifogoly foglalkozó telep felé. A korrozio nyomai először itt jelentkeztek. A kábelt ekkor hasított betonsőbe fektették ahol bitumennel körülöntötték. Tekintettel arra, hogy ez az eljárás az árambelépési helyeket nem szüntette meg, a kiöntött csatorna végén az áram kilépési helyén erős korrozio jelentkezett. A korrozio káros hatásainak megszüntetésére ekkor, első ízben folytattak kísérletet szigetelő kötések alkalmazásával. Az elgondolás az volt, hogy a kóboráramokat vezető kábelköpenyt megszakítják és különleges módon környezetétől olyan nagy hosszban szigetelik, hogy a különleges szigetelés kezdő- és végpontja között, vagyis az esetleges ki- és belépési helyek

6. ábra.

7. ábra.

között kisebb potenciálkülönbség legyen, mint a kábel és a vasúti felépítmény között. A szigetelt kötések úgy készültek, hogy az ólomköpenyt a kábelről 5 cm hosszban lefejtették, utána sárga és gummizott szigetelőszalaggal a leolmozott részt lezárták, majd a kötést 1 méter hosszú falárában végelező masszával kiöntötték, azután a ládához csatlakozóan 2—2 méter hosszú facsatornában, a kábelt bitumennel körülöntötték, tehát a kábelt 5 m hosszban gondosan elszigetelték a talajtól. A nagycicei 3. sz. vizsgálókötéstől Budapest féle 8 szigetelt kötés, Gödöllő felé 11 szigetelt kötés épült be, egymástól való távolságuk a cinkotai áramátalakító közelében 100—125 m, míg távolabb 500—1000 méter. A szigetelő kötések elkészítése előtt, mivel ezeket minden tapasztalati ismeretek nélkül szerelték, óvatosságból 1 km tartalékkábelt rendeltek az esetleges szakaszcserek részére.

A Cinkota körül beépült szigetelőkötések 1929-ben és a kábel kitermelésekor vizsgálták felül és ekkor ez a korrozio elleni védelem kifogástalannak

bizonyult. A korrozio elleni védelem jól bevált és megszüntette a kábel állan-
dóan jelentkező beázásait.

A miskolci távkábel építésével a kábel feleslegessé válik, azonban az
új távkábel gyártásához kellő mennyiségben ólom nem állt rendelkezésre,
ezért már az új kábel elkészülte előtt szükségessé vált a hatvani távirókábel
kitermelése.

A kitermelést a m. kir. posta Kábelhivatala végezte. A munka a behúzó
szakaszok kitermelésével kezdődött 1942. június 15-én, a compound kábelek
kitermelése Aszódon indult meg június 17-én.

Aszódon érdekes, de sikertelen kitermelési kísérlet folyt le. A kábel
nyomvonalát 5 méteres hosszakra osztva, 2 méteres szakaszon feltárták és

A szakasz megnevezése és hossza		Capacitás mF/km.	Ellenállás ohm/km.	Szigetelés Mohm/km.
Hatvan-Gödöllő (Pozsonyi kábelgyár.) 27 km. 085.3 m.	átlag	0.0400	7.27	167683
	max.	0.0406	7.34	199000
	min.	0.0372	7.24	111900
Gödöllő-Budapest határa (Felten kábelgyár) 20 km. 230.9 m.	átlag	0.0391	7.03	19910
	max.	0.0400	7.19	23400
	min.	0.0386	6.96	17200
Hatvan-Budapest határa 47. km. 316.2 m.	átlag	0.0392	7.11	39540
	max.	0.0401	7.20	44100
	min.	0.0370	7.06	36020
Hatvan-Budapest Baross-tér 54 km. 281.88 m.	átlag	0.0377	7.25	15700
	max.	0.0400	7.39	24300
	min.	0.0350	7.08	6480

megkísérelték a kábel kihúzását, azonban a föld és a compound-réteg közötti
tapadás, illetve az ezt legyőzendő húzóerő hatására a kábel elszakadt. A kábel
kitermelése ezután kiásással történt. Az ásási munka legnagyobb részét a

104/3 és 104/4 munkaszolgálatos század végezte. A két század együttes létszáma 450 fő körül mozgott.

A kábel kitermelése 1942. november 19-én ért véget. Az 54 km 552.—m hosszú kábelből 46 km 403.80 m. volt kitermelhető 8 km 148.20 méter kábel maradt felszedetlen, mivel útkorrekciók miatt az úttest alá került, vagy bekötő utak alatt volt. Ezekben a szakaszokon a kábel kitermelése nem mutatkozott gazdaságosnak. A kitermelt kábelek szétbontását szintén a kábelhivatal 1. osztálya végezte és a kábel szétbontásához szükséges szerszámokat és berendezéseket is házilag állította elő. A kábel szétfejtése úgy folyt le, hogy a kábelt csörlővel áthúzták egy négy hasító késsel ellátott berendezésen (6. sz. ábra), mely a köpenyt és a compound-réteget négy felé hasította, ezután a kábelt egy tönksorozaton 1 méteres darabokra vágták és az ólomköpenyt kézzel leválasztották az érkötegről. (7. sz. ábra).

Ily módon a hatvani kábelből 180.850 kg ólom és 38.540 kg kábellelek vagyis papírral szigetelt érköteg került ki. A kábel kitermelése folyamán megállapítottuk, hogy az ólomköpenyt védő compound-réteg állapota a talaj-nemtől függően változott. A homokos talajból kikerült compound-réteg teljesen tönkrement, míg az agyagos talajból kitermelt kábel compound-rétege 37 év után is teljesen jó állapotban volt. Ahol a compound-réteg pusztulása miatt a kábel a földben csupaszon, minden védelem nélkül feküdt, az ólomköpenyen semmiféle elváltozást megállapítani nem lehetett.

A kábel történetéből és a kitermelésnél észlelt jelenségekből megállapíthatjuk, hogy országút padkájában elhelyezett kábel mechanikai és kémiai védelmére compound-réteg tökéletes védelmet nyújt, ha különleges mechanikai igénybevétellel számolni nem kell.

*

Geschichte des Hatvaner Telegraphenkabels zu 27 × 1 Adern. KÁROLY BORSOS, Postingenieur.

Der Verfasser befasst sich mit den Plänen des Telegraphenkabelnetzes vom Anfange des Jahrhunderts, darauf die technischen Bedingungen und die Umstände der Bauarbeiten des auf Grund dieser Pläne zwischen Budapest und Hatvan im Jahre 1905 verwirklichten einzigen Kabels. Dieses Kabel wurde in Folge der technischen Entwicklung der letzten Jahrzehnte sowohl in konstruktiver Hinsicht wie wirtschaftlich veraltet und im Jahre 1942 ausser Betrieb gesetzt. Der Rohstoff des herausgehobenen Kabels wurde zur Erzeugung neuer Kabel benützt.

*

L'histoire du câble télégraphique à 27 × 1 fils de Hatvan. M. KÁROLY BORSOS, Ingenieur de poste.

L'auteur fait connaître les projets d'un réseau de câble télégraphique du début du siècle et puis les conditions techniques et les circonstances de construction du câble unique qui fut réalisé à la base de ces projets entre Budapest et Hatvan en 1905. A la suite du développement technique des dernières dizaines d'années, ce câble est devenu démodé tant dans sa construction qu'en son économie et devait être réformé en 1942. Sa matière brute a été utilisée pour la confection des nouveaux câbles.

Aigner Dezső postavezérigazgató-helyettes és Ujj György postaműszaki főigazgató nyugalmabvonulása.

Aigner Dezső postavezérigazgató-helyettes és Ujj György műszaki főigazgató teljes szolgálati idejük betöltésével nyugállományba helyezésüket kérték. Illetékes helyen kérésüknek helyt adtak és a két főtisztviselő június végével kivált a m. kir. posta tényleges tisztviselői sorából, hogy a munkás életükkel jól kiérdemelt nyugalom éveit élvezzék.

A nyugalmabvonuló két főtisztviselőtől folyó évi június hó 26-án vett búcsút Vezérigazgató urunk és a posta személyzete. Ez alkalommal a postavezérigazgatóság, az igazgatóság és a központi hivatalok vezetőfőtisztviselői, valamint a kari egyesületek képviselői teljesen megtöltötték a vezérigazgatóság nagy tanácstermét.

Dr. Kuzmich Gábor postavezérigazgató ismertette a két vezető főtisztviselő három és féltizedes munkásságát és érdemeit, majd meleg szavakkal búcsúzott tőlük.

Aigner Dezső és Ujj György meghatottan köszönték meg a legfelsőbb vezetőség, a kartársak és munkatársak bizalmát, támogatását, s azt kérték, hogy szeretetükkel kísérjék el őket a nyugalom éveibe is.

Aigner Dezső

1885-ben született Budapesten. Középiskoláit a fővárosban végezte 1902-ben. Gépészmérnöki oklevelét a kir. József műegyetemen 1907-ben szerezte meg. Egyetemi tanulmányai után a m. kir. országos vízépítési igazgatóságnál dolgozott, majd 1908-ban lépett a m. kir. posta szolgálatába. A postai mérnökök számára rendszeresített szakvizsga letétele után 1910-ben segédmérnök, 1912-ben mérnök, 1917-ben főmérnök, 1919-ben pedig műszaki tanácsossá nevezték ki. 1926-ban műszaki igazgatói cím- és jellegadóományozásban részesült. 1929-ben nevezték ki műszaki igazgatóvá. A Kormányzó úr 1935-ben adományozta részére a műszaki főigazgatói címet és jelleget, majd 1938-ban műszaki főigazgatóvá és végül 1939-ben vezérigazgató-helyettesé nevezte ki.

Postai szolgálatát a budapesti posta és távirida műszaki hivatalnál kezdte meg, majd a budapesti táviró- és távbeszélőhálózat műszaki főfelügyelőségéhez osztották be mint napidíjas mérnököt. 1910-ben a műszaki főfelügyelőség IV. ügyosztályába helyezték át, amelynek 1913-ban helyettes vezetője lett. E minőségében 1918 végéig, a műszaki főfelügyelőség feloszlásáig, főként a vidéki CB rendszerű távbeszélőközpontok berendezésének tervezésében és a szerelési munkák irányításában való részvételével már fiatalon igen értékes munkásságot fejtett ki. Ez alatt az idő alatt készült el a pozsonyi, soproni, eszéki, temesvári, nagyvárad, marosvásárhelyi és miskolci új CB központ és

ez alatt az idő alatt hajtották végre számos vidéki távbeszélőközpont bővítési munkálatait is.

1919-ben a posta és távirda vezérigazgatóság műszaki osztályába nyert beosztást, ahol eddigi munkakörében irányította a nagykanizsai, szombathelyi és székesfehérvári új távbeszélőközpontok berendezési munkáit. 1926-ban a távkábel-ügyek előadója lett és ebben a minőségben intézte a budapest—bécsi, illetőleg pozsonyi és a budapest—szegedi, illetőleg cegléd—szolnoki kábelekkel kapcsolatos munkák irányítását, ellenőrzését, valamint a távkábelt érintő nemzetközi és CCIF ügyeket.

Ezeket a munkákat megelőzőleg külföldi tanulmányúton volt Németországban, Angliában és Svájcban, ahol tovább fejlesztette szakképzettségét. A külföldön szerzett rendkívül értékes tapasztalatait a magyar posta műszaki szolgálatában hasznosította. A kábelmunkálatokkal kapcsolatban résztvett az osztrák és csehszlovák postaigazgatással folytatott külföldi tárgyalásokon is. 1935-ben a vezérigazgatóság 6. ügyosztályának vezetőhelyetteseként, 1937-ben pedig a 7. ügyosztály vezetésével bízták meg. 1939-ben a B. főosztály vezetője és egyben a vezérigazgató állandó helyettese lett. A B. főosztály vezetéséről 1941-ben mentették fel és ettől kezdve, mint a m. kir. posta vezérigazgató-helyettese működött.

1926—1935-ig a budapesti táviró- és távbeszélőszolgálat felügyelőbizottságának jegyzője volt, 1939-től pedig tagja.

1920-ban, mint a magyar küldöttség műszaki tanácsadója, a Párizsban megtartott közlekedési konferencián, 1936-ban pedig a CCIF varsói konferenciáján, mint a magyar küldöttség vezetője vett részt. 1924—25. évben a postamérnöki szaktanfolyamon a távbeszélő gép- és kapcsolástan előadója, 1934—35, és az 1936—37 években a postamérnöki szaktanfolyamok felügyelője volt. 1939-ben a postatisztképző tanfolyam vizsgabizottsági elnökévé jelölték ki. Ugyanez évtől kezdve igazgatósági tagja lett a Magyar Telefonhíradó és Rádió Részvénytársaságnak.

Kiváló szaktudása és széles látóköre fiatalon tette hivatottá vezető állásra. Működési idejére esik a posta műszaki szolgálatának rendkívül jelentős fejlődése, amelyben kimagasló képességeinek igen nagy része volt. Kiváló tulajdonságai mellett a személyzet sorsával is törődő főtisztviselő volt.

Értékes képességeit egyesületi, társadalmi és irodalmi téren is hasznosította. A m. kir. posta jogász- és mérnöktisztviselői országos egyesületének létrehozásában, megszervezésében és működésében tevékeny részt vett.

Már 1918—19-ben számvizsgáló bizottsági tag, 1923—28-ig választmányi tag, 1929—31-ig mérnök-főtisztviselő, 1932—34-ig a mérnök szakosztály alelnöke, 1937-ben pedig elnöke volt. Szakcikkeket írt a Magyar Postában. A lap szerkesztőbizottságának egyébként 1935—39-ig, a műszaki albizottságának pedig 1927—35-ig, majd 1937-től nyugalombavonulásáig volt tagja, egyben 1939-től elnöke is.

Az országos postás zene- és kultúregyesület zeneszakosztályának vezetője volt.

A budapest—bécsi távkábel építési munkáinak vezetése körül kifejtett munkásságáért 1928-ban legfelsőbb dicséretben részesült, ugyanez alkalom-

ból az osztrák szövetségi elnök az osztrák nagyvezüst érdemjelvényt adományozta részére.

Ujj György

1881-ben született Znióváralján Turócz vármegyében. Középiskoláit Pápán, főiskolai tanulmányait pedig a kir. József műegyetemen végezte, ahol gépészmérnöki oklevelet szerzett.

Mérnöki pályáját a győri Waggon- és Gépgyár rt.-nál kezdte, majd a Lorenc és Lorenc mérnöki irodában folytatott magánmérnöki gyakorlatot. Szak- és nyelvismereteinek gyarapítása céljából 1906-ban Észak-Amerikába ment ki, ahol a Smith és Madley automobil- és motorcsónakgyárban dolgozott, mint tervezőmérnök.

1907-ben lépett a m. kir. posta szolgálatába, ahol először a kísérleti állomásnál, majd a műszaki főfelügyelőségénél teljesített szolgálatot. 1909-ben segédmérnök, 1912-ben mérnök, 1917-ben főmérnök, a következő esztendőben pedig műszaki tanácsossá nevezték ki. A Kormányzó úr 1924-ben műszaki igazgatói cím- és jellegadományozásában részesítette, majd 1926-ban műszaki igazgatóvá és végül 1933-ban műszaki főigazgatóvá nevezte ki.

1912-ben a postavezérigazgatóság 6. ügyosztályába helyezték át, ahol mint előadó működött. 1926-ban pedig a postavezérigazgatóság 9. ügyosztályába került és ott az ügyosztályvezető állandó helyettesítésével bízták meg. 1929-ben a budapesti táviró- és távbeszélőigazgatóság vezetőjének helyettese lett, 1932—1935. években pedig ugyanennek az igazgatóságnak a vezetője. 1935 június hóban a postavezérigazgatóság 6. (műszaki és műszaki gazdasági ügyek) ügyosztályának, és végül 1941-ben a postavezérigazgatóság B. főosztályának vezetésével bízták meg.

A budapesti táviró- és távbeszélőszolgálat felügyelőbizottságában előadói tisztséget töltött be, majd 1935-től kezdve a bizottság tagjaként működött. A közlekedésügyi tanfolyam felügyelőbizottságának is tagja volt. A rádió műsorellenőrző miniszterközi bizottságban elnöki tisztséget viselt.

Kimagasló képességeivel a posta műszaki szolgálatának fejlesztésében értékes eredménnyel vett részt.

Jelentős eredmények fűződnek működéséhez társadalmi és egyesületi téren is. A m. kir. posta jogász és mérnök tisztviselői országos egyesületének alapítása körül hasznos tevékenységet fejtett ki és az egyesület életében később is vezető szerepet töltött be. Az egyesület mérnökszakosztályának 1929—1931. években egyik alelnöke, 1932—1934. években pedig elnöke, majd 1935—1937. években az egyesület alelnöke és végül 1938—1940. években elnöke volt.

Az 1935—1941. években mint a szerkesztőbizottság tagja résztvett a Magyar Posta szerkesztésében is.

A Kormányzó úr 1928-ban a budapest—bécsi távbeszélőkábel üzembehelyezése, továbbá a budapesti távbeszélő-hálózat kibővítése és automatizálása körül kifejtett értékes és eredményes munkásságáért elismerésben részesítette, 1939-ben pedig részére a magyar táviró és távbeszélő fejlesztése körül szerzett érdemei elismerésül a Magyar Érdemrend középkeresztjét adomá-

nyozta. 1932-ben a m. kir. belügyminisztérium N. M. V. felügyelője a magyar nemzeti munkavédelem intézményének fejlesztése körül kifejtett önzetlen tevékenységéért dicsérő okirat adományozásában részesítette. 1935-ben a m. kir. kereskedelemügyi miniszter az elektromos áram-árak kérdésében döntő bizottság feloszlása alkalmából közérdekű munkásságáért elismerését és köszönetét fejezte ki.

Gyarmathy Béla, az új postavezérigazgató-helyettes.

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága folyó évi június hó 30-án kelt legfelsőbb elhatározásával Gyarmathy Béla postaműszaki főigazgatót a IV. fizetési osztályba postavezérigazgató-helyettessé nevezte ki.

*

Gyarmathy Béla 1887-ben született Budapesten. Itt végezte el középiskolai tanulmányait és a kir. József műegyetemen szerzett gépészmérnöki oklevelet, amely után 1911-ben lépett a m. kir. posta szolgálatába. A budapesti táviró- és távbeszélőhálózat felügyelőségénél távbeszélő-, majd táviró-üzemmérnöki szolgálatot teljesített. Közben félévig a püspökladányi telítő-lelep vezető-helyettese is volt.

Az 1914—18-as világháború alatt a komáromi hadmérnök-igazgatóságánál, majd a komáromi hídfőparancsnokságnál, mint távbeszélő-előadó teljesített szolgálatot. Később saját kérelmére az olasz harctérre vezényelték, ahonnan a balkáni harctérre került. 1918-ban főhadnagyi ranggal szerelt le.

1920-ban a budapesti táviró- és távbeszélőigazgatóság C/3. távbeszélő-üzleti osztályának vezetője lett. Ebben a beosztásában állandó feladatául tekintette a távbeszélőszolgálat műszaki, üzemi és üzleti ügyei egységes és egymást támogató igazgatásának kialakítását. A távbeszélőközpontoknak, mint önálló hivataloknak, felállítására alkalmává a távbeszélő üzleti és igazgatási szolgálat újjászervezésére kapott megbízást.

1932-től a budapesti táviró- és távbeszélőigazgatóság vezetőhelyetteseként működött. 1935-ben áthelyezték a postavezérigazgatóság 6. ügyosztályába. Alig két évi működés után 1937 szeptemberében feletteseinek bizalma a postavezérigazgatóság 11. ügyosztályának élére állította. Felelősségteljes vezetőhelyen eltöltött munkás hat esztendő után — melynek során kiérdemelte a kormányzói elismerést, a kormányzói újbóli elismerést, nemkülönbén a német Sas Rend I. osztályát, — emelte a kormányzói kinevezés a vezérigazgató-helyettesi díszes állásba. A Nemzetvédelmi Kereszt tulajdonosa.

*

Szeretettel köszöntjük az új vezérigazgató-helyettes urat és sikeres működéséhez a jó Isten segítségét kérjük.

A POSTA FORGALMA.

1943. június.

Ismerteti: Dr. KANYÓ ÖDÖN m. kir. postatitkár.

Der Verkehr der Post. Die folgenden Angaben beziehen sich auf den Verkehr der wichtigeren Dienstzweige im Vergleich mit den Ergebnissen des letzten Monates des vorigen Jahres. Vierteljährlich werden diese Ergebnisse ausführlicher veröffentlicht.

A posta f. évi június havi forgalma a korábbi évek tapasztalatainak, tehát a várakozásnak megfelelően alakult, mert a f. évi május havi eredményhez képest általában csekély mértékben (1.2%-kal) csökkent. A csökkenés azonban csak az összeredményben és a postai üzletág forgalmánál jelentkezett, míg a távközlési üzletágak forgalma a szokásos nyári emelkedést mutatja.

Az előző év megfelelő hónapjaihoz képest mutatkozó eredményeket vizsgálva, megfigyelhető, hogy — bár a f. évben az egyes hónapok forgalma nagyobb, mint az előző évben — az emelkedés mértéke különösen az utolsó hónapokban csökkenő irányzatot vett. Míg ugyanis a posta forgalma január hónapban 22, februárban 19.6, márciusban 18.8, áprilisban pedig 20.2%-kal volt több, addig májusban 18.7, júniusban pedig mindössze 15.6%-kal volt nagyobb, mint az előző év megfelelő hónapjaiban.

A postai üzletág körébe tartozó küldeményfajták közül az előző év június havához képest, az átlagot meghaladó mértékben, csak a postautalványok és csekkek összege emelkedett. A f. évi május hónaphoz képest valamennyi postai küldemény darabszáma csökkent, ami érthető, mert a munkanapok száma júniusban 4-el volt

Le trafic de la poste. Les données suivantes se rapportent au trafic des services principaux en comparaison avec les résultats du mois dernier de l'année passée. Dans chaque trimestre, des résultats plus détaillés sont publiés.

kevesebb, mint májusban. A felvett táviratok száma eddig csak 1942. októberében és decemberében volt több, mint a f. év június havában. A budapesti egységes távbeszélőhálózatba tartozó előfizetői állomások száma az előző hónaphoz képest 160-nal csökkent, a vidéki hálózatokban viszont 401-el szaporodott. A számlált helyi távbeszélgetések június havi darabszáma a legtöbb, amit a posta eddig egy hónap alatt kimutatott és az 1943. február havi eddigi csúcscértéket 4.6%-kal haladja meg. A rádióelőfizetők száma egy hónap alatt 3617-tel emelkedett. A Budapesten nyilvántartott rádióelőfizetők száma június végén 224.705 volt.

A munkaegységekben kifejezett forgalom (89.8 millió munkaegység) az előző évi június havi eredményt 15.6%-kal haladta meg. A postai üzletág forgalma 14.5, a táviró 19.3, a távbeszélő 16.7, a rádióüzletág pedig 9.7%-kal volt nagyobb, mint az 1942. év júniusában. A f. év május havához képest a postai üzletág forgalma 6.6%-kal volt kisebb, míg a táviró 9.3, a távbeszélő 5.6 és a rádióüzletág forgalma 0.2%-kal emelkedett. Az 1943. év első 6 hónapjában elért 531.6 millió munkaegységet kitevő forgalom 19.1%-kal haladta meg az 1942. év ugyanezen időszakában elért eredményt.

Megnevezés	1000 darab, illetve 1000 pengő		1943 júniusban 1942 júniushoz képest több (+) kevesebb (—) %-ban
	1943 június	1942 június	
Közönséges levélpostai küldemény (feladás)	90.349	77.174	+ 17.1
Ajánlott levélpostai küldemény (feladás)	1.740	1.591	+ 9.4
Értéklevél és értékdoboz (feladás)	46	44	+ 4.5
Kézi-, betét- és sommáscsomag (feladás)	2.336	2.213	+ 5.6
Postautalvány befizetés darab	1.765	1.678	+ 5.2
Postatakarék és csekk befizetés darab	265.919	191.473	+ 38.9
Postatakarék és csekk befizetés összeg	2.619	2.727	— 4.0
Távirat (feladás)	613.901	505.340	+ 21.5
Távirat (feladás)	727	606	+ 20.0
Számlált helyi távbeszélgetés	26.715	22.950	+ 16.4
Kezdeményezett távolsági beszélgetés	1.500	1.298	+ 15.6
Távbeszélőállomás	187	178	+ 5.1
Rádióengedélyes	856	780	+ 9.7

Érdekes kérdések.

Interessante Fragen. — Questions intéressantes.

Újabb pályatételünk:

8. Miképpen kellene a postamesteri tiszti személyzet nyilvántartásának mai rendszerét és ennek okiratait célszerűbbé tenni?

Pályázati határidő: 1943 szeptember 30. A pályázati feltételek azonosak lapunk folyó évi 1. számában közölt 1. pályatételünk (46. oldal) feltételeivel.

*

Pályázati eredmény:

Az 1943. évi 4. számban közölt 4. pályatétel a következő volt:

X. Y. II. oszt. postaaltisztet 42 éves korában 18 évi szolgálati idővel nyugalomba helyezték. Nyugalombahelyezése után 2 év múlva házasságot kötött. Házasságkötésével egyidejűleg a kir. járásbíróságnál kiegészítő szolgálói minőségben alkalmazták és ott 18 éven át, egészen haláláig szolgálatot teljesített. Jogosult-e az özvegy nyugdíjra és honnan?

A beérkezett pályamunkák közül a kérdést a „Lex” jellegű pályamunka oldotta meg helyesen, s ezért a szerkesztőbizottság annak szerzőjét, dr. Jankovich Lajos m. kir. postasegédtitkárt (Postavezérigazgatóság 5. k. o.) 50 P jutalomban részesítette.

*

Dr. Jankovich Lajos m. kir. postasegédtitkár jutalomban részesített pályamunkája.

A kérdést két részre bontva, először vizsgáljuk meg, hogy lenne-e özvegyi nyugdíjra igénye az özvegynek akkor, ha a nyugdíjas postaaltiszt férjét a házasságkötéssel egyidőben nem alkalmazták volna bírósági havibéres kiegészítő szolgálóként?

Az 1912: LXV. t.-c. 51. §-a szerint nyugdíjra igényt adó szolgálati idő betöltése után a tényleges szolgálatban, nemkülönbén a nyugdíjazott állapotban elhalt altiszt özvegyének igénye van özvegyi nyugdíjra.

- ha férjével a tényleges szolgálat ideje alatt, vagy azt megelőzőleg lépett házasságra,
- ha a házasság megkötésekor a férj nem volt 57 éves,
- ha a házasság a férj halálát legalább 3 hónappal megelőzőleg kötöttet,
- ha az özvegy a férj halálakor férjével együtt élt.

A felvetett esetben a most felsorolt feltételek közül csak a b)–d) pont alattiak forognak fenn, az a) pontban meghatározott feltétel hiányzik.

Kétségtelen tehát, hogy az özvegy ebben az esetben özvegyi nyugdíjra nem tarthat igényt.

A nyugdíjas postaaltisztet azonban házasságkötésével egyidőben havibéres kiegészítő szolgálói minőségben a járásbíróságnál alkalmazták és ezután 18 éven át teljesít ott szolgálatot.

Erre az esetre nézve az 1912: LXV. t.-c. 51. §-ában a kivételes nyugdíjigényt megállapító szabályok 1. pontjában foglaltak az irányadók.

Eszerint az a nő is igényt tarthat özvegyi nyugdíjra, aki bár nyugdíjas altiszthez megy férjhez, de a férje: a nyugalombahelyezés időpontjában még nem volt 60 éves, a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét még nem töltötte be és a házasság megkötése után a tényleges szolgálatban újból alkalmaztatván, legalább még 3 évig szolgált.

E három feltétel együttes fennforgása esetén tehát özvegyi nyugdíjra igénye van az özvegynek.

Vizsgáljuk meg, hogy a feltételek megvannak-e?

A férj házasságkötéskor 44 éves volt. Tizennyolc éven át teljesített szolgálatot a nyugdíjaságig. Házasságkötése után ugyancsak 18 éven át teljesített szolgálatot a kir. járásbírósnál.

Az első két feltétel fennforgásához kétség nem fér. A harmadik feltétel, a tényleges szolgálatban való újbóli alkalmazás ténye azonban csak akkor állapítható meg, ha az újabb alkalmazás folytán teljesített szolgálata után is nyugdíjigényt szerzett volna a nyugdíjas postaaltiszt.

Mínthogy utóbbira nézve az 1924:IV. t.-c. alapján kiadott 5100/1924. M. E. sz. rendelet I. fejezet 24. pontjának utolsó bekezdése akként rendelkezik, hogy a havidíj vagy havibér élvezete mellett, illetőleg a napszámos vagy munkás minőségben alkalmazott nyugdíjas ezután az alkalmaztatása után nyugdíjra nem tarthat igényt, a bírósági alkalmazást nem lehet tényleges szolgálatnak tekinteni. A nyugdíjra igényt adó három feltétel közül tehát az egyik hiányzik.

A tényállás ezzel a megállapítással az előbb említett eset tényállásával válik azonossá és így a jogi következtetés is azonos a fentivel.

Az előadottak alapján az az álláspontom, hogy az özvegy sem a postai, sem a bírósági alkalmazása után nem jogosult nyugdíjra.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. K. L. Kassa. Első és második kérdésére az Elmélet—Gyakorlat rovatunkban válaszolunk. A távbeszélőszámadás mellékleteinek felterjesztése iránt az igazgatóságok egyelőre saját hatáskörükben intézkedhetnek. Az F. 1. Szab. 106. §-ának megfelelő kiegészítése iránt a szabályzat legközelebbi pótlékának kiadása során történik intézkedés. — A kincstári hivatal a díjváltozási kimutatásáról nem mellékelheti a vonatkozó megkeresést, mert az elintéztet megkeresés az igazgatóság 2. c. csoportjához kerül, tehát az igazgatóság a felülvizsgálást el-

végezheti. A felvetett egyéb kérdés az igazgatóság szervezési körébe tartozik.

D. A. Bonyhád. Az F. 1. Szab. hatálybalépése óta a Távb. kez. utasítás 13. § 2. pont (7) bekezdésében előírt havonkénti összesítés elkészítésére nincs szükség. Az utasítás legközelebbi kiadásánál ezt a változást már keresztülvezeti az illetékes ügyosztály.

B. B. Kassa. A postai megbízási lappal kapcsolatban javasolt kezelési egyszerűsítés kérdésével a postavezérigazgatóság illetékes ügyosztálya már régebben foglalkozik.

EGYESÜLETI ÉLET.

Kitüntetések. Zimányi János műszaki tanácsos tagtársunk, mint tartalékos főhadnagy a harctéren szerzett érdemei elismeréséül a Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronz Erdemérmét kapta a hadiszalagon. — Dr. Monus Ferenc ny. postahivatali igazgatót négy évtizeden át kifejtett értékes és eredményes munkásságáért a Kormányzó Ur elismerésben részesítette.

Felmentések és új megbízások a postavezérigazgatóságnál. Gyarmathy Béla műszaki főigazgatónak vezérigazgató-helyettesé történt kinevezése kapcsán a 11. ügyosztály vezetésére július 1-i hatállyal Gianone Ottó műszaki főigazgató kapott megbízást. — Krajcsik Géza dr. főigazgatót, az 5. ügyosztály vezetőjét és Márfalvi Jenő dr. főigazgatót a 2. ügyosztály vezetőjét — saját kérelmükre — létszámfeletti állományba helyezésükkel kapcsolatban ügyosztályvezetői megbízatásuk alól felmentették és egyidejűleg különleges megbízatással a postavezérigazgatósághoz osztották be. Augusztus 1-i

hatállyal Buczkó Pál dr. főigazgatót a 2. ügyosztály vezetésével, Orbán Lajos dr. igazgatót az 5. ügyosztály vezetésével bízták meg. Az 5. ügyosztály vezetőjének állandó helyettesítésére Tajthy József dr. igazgató, a 2. ügyosztály vezetőjének állandó helyettesítésére pedig Dénes Ferenc dr. tanácsos kapott megbízást.

Megbízások. A budapesti táviró és távbeszélő igazgatóság vezetőjének állandó helyettesítésére Pásztai János műszaki igazgató tagtársunk kapott megbízást. — A debreceni postai igazgatóság dr. Deák Ignác postatitkár kerületi biztosi megbízásától való felmentésével dr. Hornyacsok Andor postasegédtitkár bízza meg a biztosi teendők ellátásával. — A nagyvárad postai igazgatóság dr. Lengyel Ágoston postasegédtitkárt bízza meg a kerületi biztosi teendőkkel. — A kassai postai igazgatóság dr. Rákos Béla postatanácsos egyidejű felmentésével dr. Lénárt Jánospostatitkárt bízza meg a kerületi biztosi teendők ellátásával.

Az új fizetések. Az alábbiakban közöljük az 1945. évi július hó 1-től érvényes köztisztviselői fizetéseket:

Fizetési		A fizetés	
		egy hónapra	egy évre
osztály	fokozat	p e n g ő	
I.	—	3.350.—	40.200.—
II.	—	2.230.—	26.760.—
III.	—	1.570.—	18.840.—
IV.	1.	1.340.—	16.080.—
	2.	1.220.—	14.640.—
V.	1.	1.040.—	12.480.—
	2.	920.—	11.040.—
VI.	1.	810.—	9.720.—
	2.	740.—	8.880.—
	3.	670.—	8.040.—
VII.	1.	590.—	7.080.—
	2.	545.—	6.540.—
	3.	500.—	6.000.—
VIII.	1.	455.—	5.460.—
	2.	430.—	5.160.—
	3.	405.—	4.860.—
IX.	1.	375.—	4.500.—
	2.	355.—	4.260.—
	3.	355.—	4.020.—
X.	1.	310.—	3.720.—
	2.	295.—	3.540.—
	3.	280.—	3.360.—
XI.	1.	265.—	3.180.—
	2.	255.—	3.060.—
	3.	245.—	2.940.—
Gyakor- nokok	főiskolai	235.—	2.820.—
	középsők	210.—	2.520.—

Az új fizetésekkel egyidejűleg megszüntették a háromhavonként folyósított háborús különmunkaátalányt, egyben felemelték a családi pótlékok összegét is. Ezek szerint a feleség és az első két gyermek után 60.— P, a harmadik gyermek után havi 70, a negyedik után havi 80, az ötödik és ezen felüli gyermek után egyenként havi 90 P családi pótlék jár. A közlekedési segély összegét 18 P-ben állapították meg, és ezentúl közlekedési segélyt élveznek a magasabb fizetési osztályba sorozott tisztviselők is, ha nem áll rendelkezésükre személyes használatra gépkocsi. A lakáspénz változatlan maradt.

Kinevezések. A július havi kinevezések során 28 tagtársunk részesült cím- és jellegadó-mányozásban, 60 pedig kinevezésben. A kitüntetettek, illetve kinevezettek névsorát külön nem közöljük, mivel az ügyis ismeretes a Rendeletek Tárából.

Országos POGE-céllövőverseny. Mint annakidején megemlékeztünk róla, a Magyar Keresztény Postások Országos Gazdasági Egyesületének vezetősége értékes ezüst serleget ajánlott fel a Postás Sport Egyesület céllövő szakosztályának, hogy azt országos céllövő vándordíjként tűzze ki. Az értékes vándordíjjal kapcsolatos versenyeket a céllövő szakosztály vezetősége ez év tavaszán írta ki. A május 15-től folyó versenyek most nyertek befejezést.

A POGE csapatversenyen 20 céllövőcsapat indult. Ebből három budapesti, a többi pedig a vidéki hivatalok kezdő céllövőiből toborzódott. A budapesti hivatalok közül a Járműtelep, a Krisztina-távbeszélőközpont és a Budapest 741 hivatal állított ki csapatot. Vidékről Szolnok, Kolozsvár, Sepsiszentgyörgy, Szeged, Debrecen, Tata, Kassa, Kalocsa, Komárom, Veszprém, Gyöngyös, Kaposvár, Nagyvárad, Szentes (kétszempattal), Baja és Nagykároly postásai vettek részt. A csapatversenyekkel kapcsolatban megrendezett egyéni versenynek 155 (ebből kezdő 116) résztvevője volt. A vidéki csapatok valamennyien otthonukban folytatták le a versenyt, minden esetben központi versenybíró irányítása mellett.

A nagyszabású és szépen sikerült versenyen a POGE vándordíját egy évre Szolnok csapata nyerte meg. A második helyezést a Járműtelep, a harmadikat pedig Kolozsvár céllövőcsapata érte el. A POGE egyéni verseny győztese ifj. Tóth Imre lett 284 körrel, második Nagy Sándorné 278, a harmadik pedig Török István 274 körrel.

A POGE vándordíját és a szakosztály által kitűzött egyéb értékes nyereményeket ünnepélyes keretek között adják át a győzteseknek.

Országos postás céllövőbajnokság. A Postás Sport Egyesület céllövő szakosztálya július 25-án rendezte meg a postás céllövőbajnoki versenyt. A vezetőség anyagtakarékossági szempontból a korábban lebonyolított országos POGE-verseny eredményei alapján válogatta ki a hat legjobb postás céllövőt, akik a bajnoki versenyen indultak. Az „országos postás céllövő bajnok” címét ifj. Tóth Imre nyerte el 281 körrel. A második lett a bajnoki versenyen Fekete Ferenc 279, a harmadik pedig Török István 277 körrel.

SZERKESZTŐSÉG:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társszerkesztő)

XI., VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 10 P. Postai alkalmazottaknak évi 5 P.

Felélés kiadó: DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatanácsos.